

1363

ZAL HET KIESRECHT
CURAÇAO
TOT HET KANNIBALISME
VOEREN?

DOOR

A. M. CHUMACEIRO AZ.

Uitgegeven ten voordeele van de noodlijdenden door
den Storm, die den 22n. December 1894
in Nederland gewoed heeft.

1895

DRUKKERIJ VAN A. BETHENCOURT EN ZONEN
CURAÇAO.

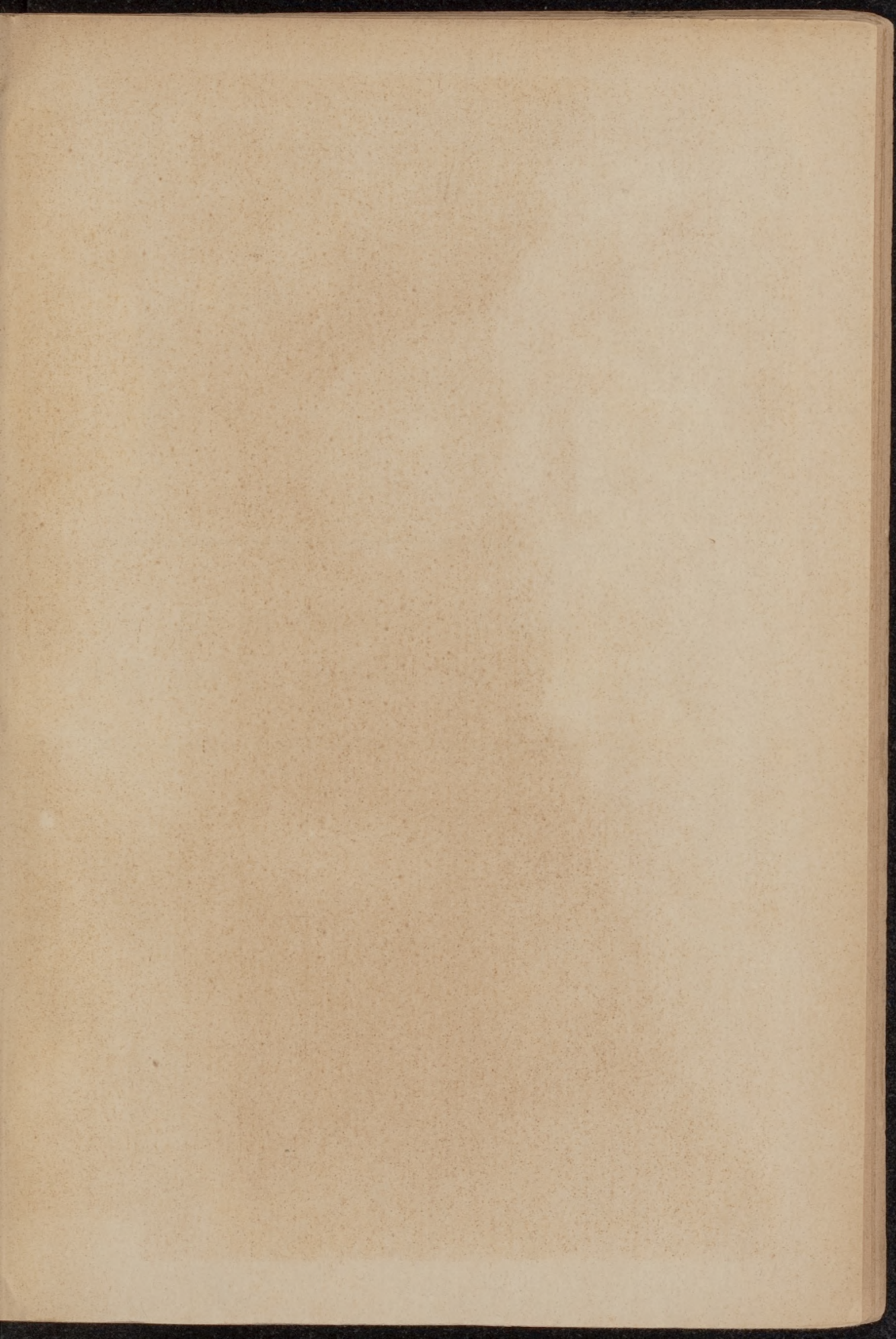
E 44

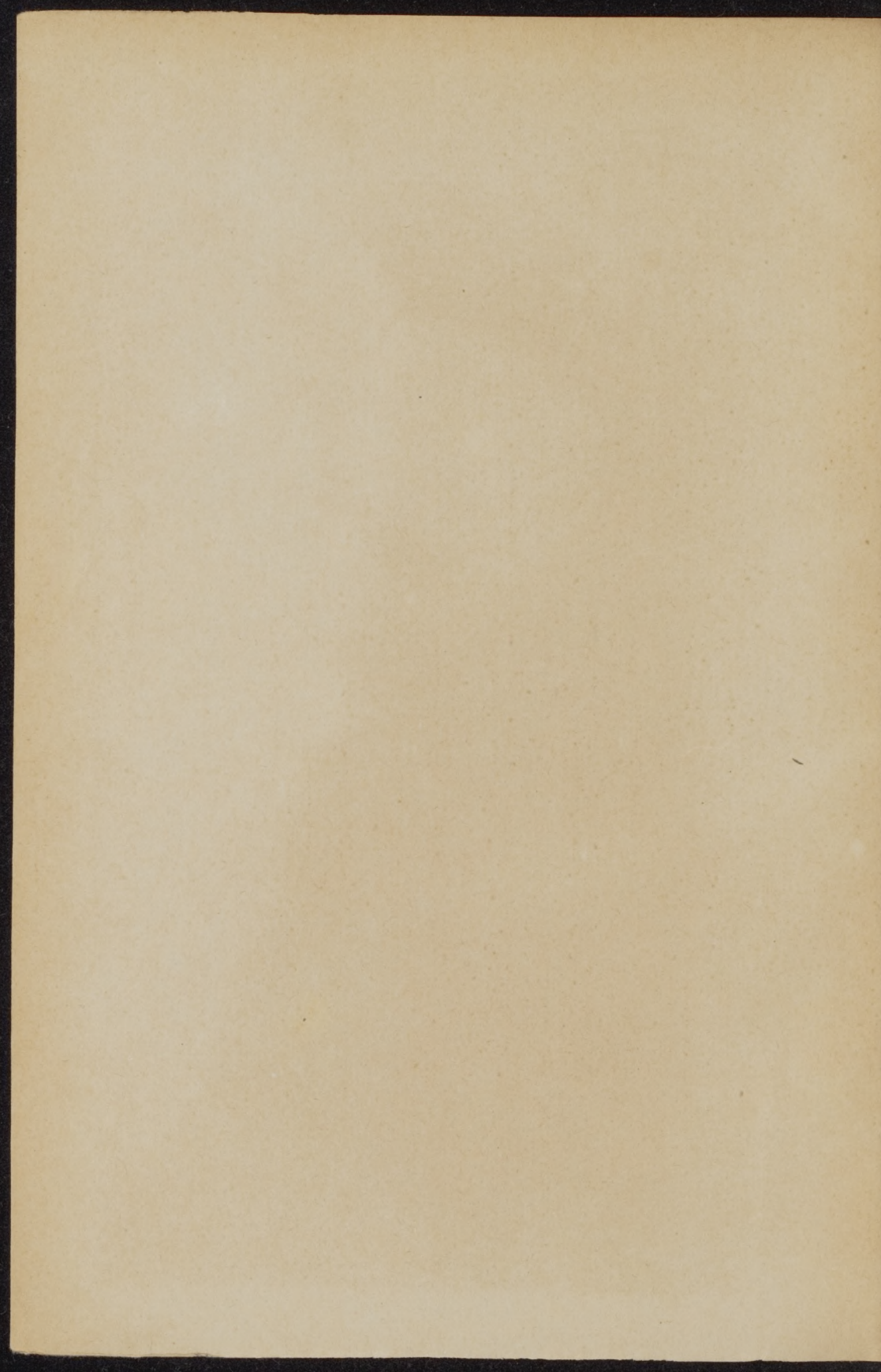
1363
E. 44.

RIJKSUNIVERSITEIT LEIDEN

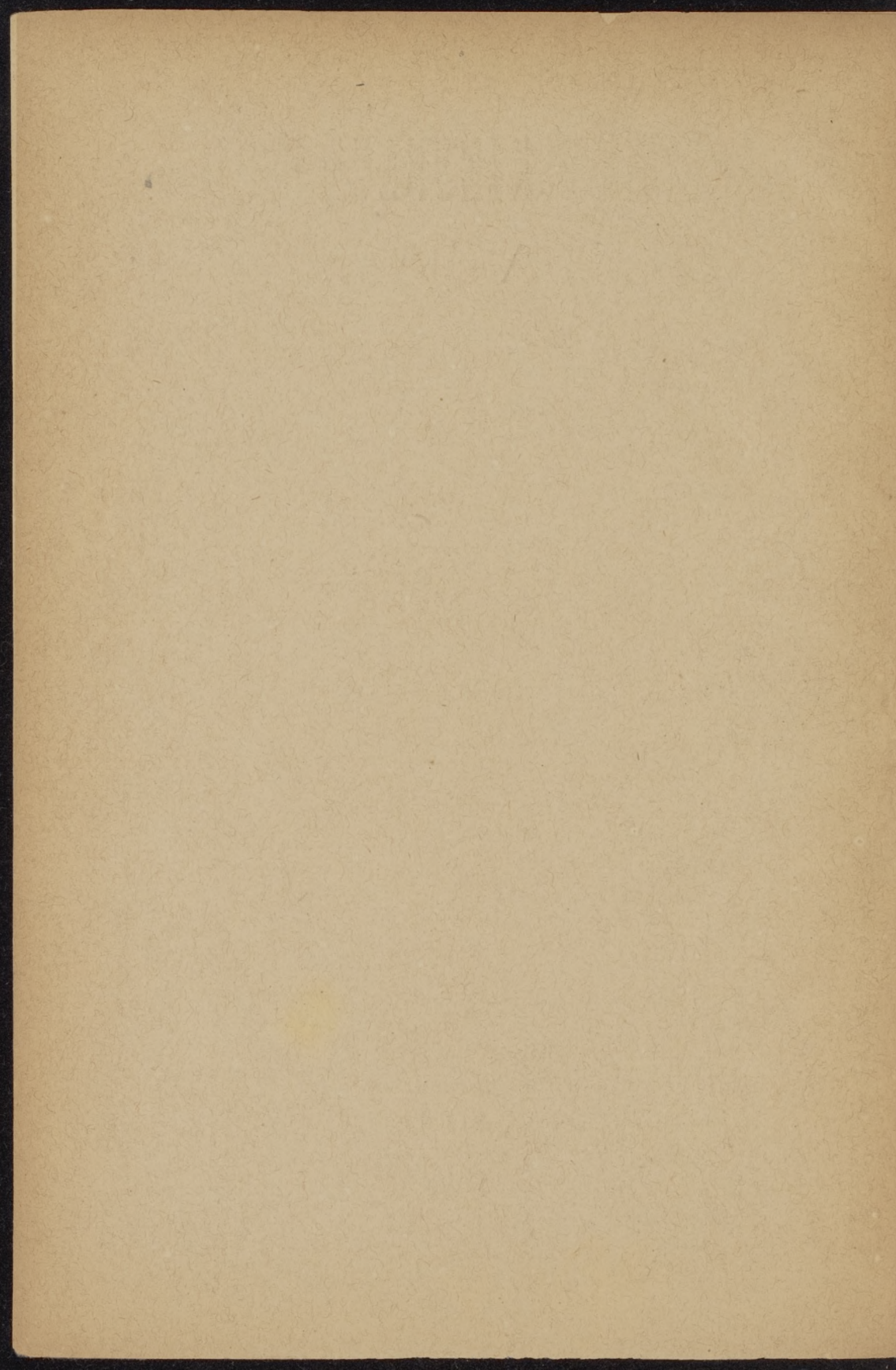

0673 5398

Zal het kiesrecht Curaçao
tot het Kannibalisme voeren?

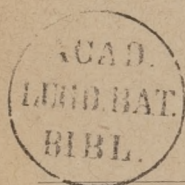

3210

ZAL HET KIESRECHT
CURAÇAO
TOT HET KANNIBALISME
VOEREN?

DOOR

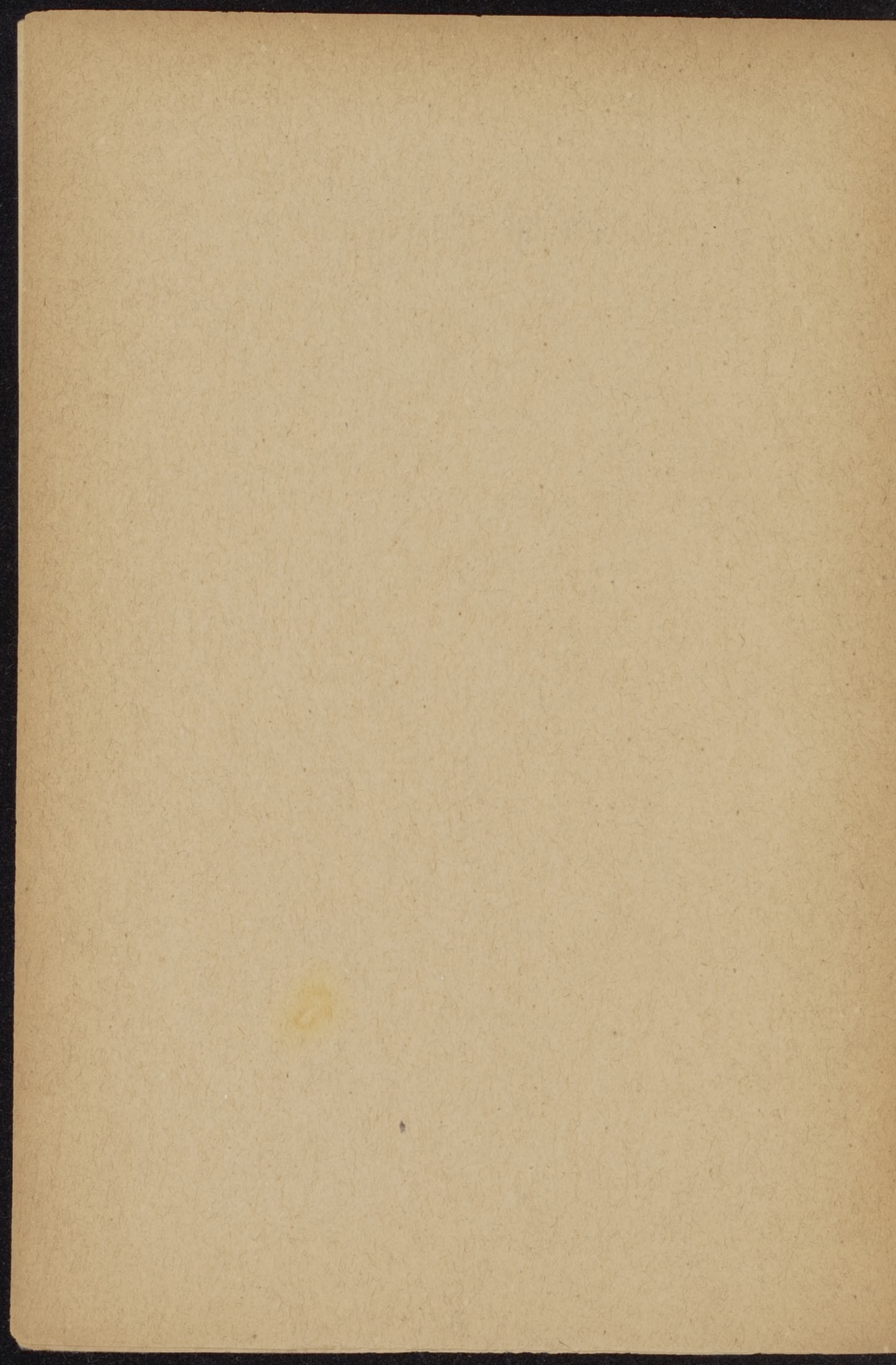
A. M. CHUMACEIRO A^z.

UITGEGEVEN TEN VOORDEELE VAN DE NOODLIJDENDEN
DOOR DEN STORM, DIE DEN 22ⁿ. DECEMBER 1894 IN
NEDERLAND GEWOED HEEFT.

1895

DRUKKERIJ VAN A. BETHENCOURT EN ZONEN.
CURAÇAO.

Verbiediglijk Opgedragen

AAN ZIJNE EXCELLENTIE

DEN HEER

Mr. J. D. Bergma,
Minister van Kolonien

Excellentie,

Aan U zij dit boekje opgedragen, want van U verwacht de Curaçaosche bevolking herstel van het onrecht, waaronder zij sedert dertig jaren lijdt.

Door aan den bestaanden Kolonialen Raad de vraag te onderwerpen, of de invoering van het Kiesrecht voor Curaçao wenschelijk mag geacht worden, toont Gij het ons aangedaan onrecht te willen doen ophouden.

De behandeling van die vraag te zamen vallende met de uitgave van dit werkje, werd ons als van zelf, het denkbeeld aan de hand gegeven, het aan U op te dragen.

Wij durven ons vleien, dat alhoewel eene bevestigende beantwoording der voormelde vraag eene veroordeling van de zamenstelling van den Kolonialen Raad door zijn eigen leden beteekent, U in het door hen uit te brengen gevoelen steun zal worden geschonken om ons spoedig het kiesrecht deelachtig te doen worden. Door Uwe Excellentie voorgesteld en verdedigd, zal een ontwerp in dien geest ongetwijfeld instemming bij de Wetgevende Macht vinden.

Aldus zal de smet van onrijpheid, die sedert 1865 zoo onverdiend op Curaçao kleeft, voorgoed uit gewischt worden!

Aldus zult Gij U eene eerezuil oprichten in de harten van elken waren Curaçaonaar en van een ieder, wien de belangen van Curaçao niet onverschillig zijn!

Aldus zullen de gehechtheid en liefde, die Curaçao voor Nederland en het dierbaar Oranje-huis voedt, zoo mogelijk nog versterkt worden!

Aldus — en dat zal voorzeker in Uwe oogen het zwaarst wegen — zullen door U de belangen van Nederland en van eene der aan Uwe zorgen toevertrouwde koloniën, het best behartigd worden!

Met gevoelens van ware hoogachting,

*Van Uwe Excellentie,
de zeer dw. dienaar*

A. M. Chumaceiro Sz.

Curaçao, 19 Februari 1895.

Zal het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme voeren ?

„Deese menschen sijn alsoo genaturaliseert, soo wanneer sij in vrijheit gestelt of liefstallig gekoestert werden, soo en willen sij niet deugen en weten haer zelfs niet te gouverneuren, maar bijaldien men geduerig met rottingen in hare lenden woont en dat men deselvige 't elckers sonder genade bastonneert soo heeft men goede diensten van deselve te verwachten.”

Aldus luidt het gevoelen, dat zekere JOHAN PICARDT, in het midden der zeventiende eeuw, van de Afrikanen voedde, gelijk in het werk “ANTIQUITEITEN,” enz. te Amsterdam bij *Gerrit Goedesberg* in 1660 uitgegeven, aangetroffen wordt.

Weinig anders schijnt het gevoelen te zijn, dat de heer J. H. J. HAMELBERG, op het einde der negentiende eeuw, zich van hunne afstammelingen vormt, zooals wij dit uiteengezet vinden in een opstel van dien heer, onder den titel “*Het kiesrecht in Curaçao en de afscheiding van de eilanden boven den wind van de kolonie*”, in het Novembernummer van de VRAGEN VAN DEN DAG voorkomende.

Kan het geene verwondering baren, dat een schrijver twee honderd en vijftig jaren geleden zóó dacht en zóó schreef, het verwekt ongetwijfeld ie-

ders verbazing, dat er op het einde der negentiende eeuw nog iemand gevonden wordt, die zulke denkbeelden koestert en het waagt die openbaar te maken.

Zijn die twee en een halve eeuw dan voorbijgegaan zonder eenig meerder licht ook omtrent onzen medemensch van zwarte kleur te doen schijnen? Zijn die eeuwen, waarin zoovele vooroordeelen verdwenen, zoovele dwaasheden uitgewischt zijn, zoo veel onrecht hersteld is, dan verlopen zonder omtrent die ongelukkigen, verouderde en verkeerde denkbeelden voor gezonde te doen plaats maken, waarheid in stede van verdichting te doen treden? Is die tijd heengegaan, zonder ook aan hen recht te doen wedervaren?

Wekte het schrijven van den heer H. algemeene verbazing, het veroorzaakte ook een zeer pijnlijken indruk. Een jonge zoon van het vrije Nederland treedt als felle bestrijder op van het toekennen van het recht aan de bewoners van Curaçao, om hunne vertegenwoordigers voor hun wetgevend lichaam te kiezen, en wenscht aldus een toestand bestendig te zien, die voor elken Curaçaonaar grievend is, en geacht wordt in strijd met de ware belangen der kolonie te zijn.

Reeds meende men dat het stigma van *onrijpheid*, bij het Regeerings-Reglement van 1865, zoo ondoordacht als onverdiend op ons Eiland gedrukt, voor goed uitgewischt en aan de vergetelheid prijs gegeven was. (1)

(1) Nadat in 1879 onze brochure „*Is Curaçao te koop?*” in Nederland het licht gezien had, smaakten wij de voldoening van vele en zeer geachte zijden, de verzekering van instemming met den inhoud daarvan te ontvangen. O. a. schreef ons de heer *Mr. A. M. de Rouville*, gewezen Gouverneur van Curaçao: „Ik ben het in alles geheel met U eens. Het doet mij slechts leed, dat de brochure niet door mij geschreven is.” Ook van den heer *Mr. J. H. Beaujon*,

Reeds vleide men zich het bekomen van het kiesrecht een bijna voldongen pleit te mogen heeten, en verheugde men zich in de verbeteringen, die daarvan het gevolg zouden zijn.

Reeds verblijdde men zich met het denkbeeld, spoedig in de gelegenheid te zijn het bewijs te leveren, dat men dat recht ten volle waardig is, dat men er een goed gebruik van zou weten te maken in het belang van Curaçao en Nederland beiden.

En eensklaps, op het onverwachts, verschijnt in een der geachte tijdschriften van Nederland een opstel, waarin niet alleen de toekenning van het kiesrecht aan Curaçao voor de naaste toekomst bestreden wordt, maar de schrijver zelfs zoo ver gaat den wensch te uiten, dat het *ad calendas Graecas* verschoven worde.

Arm, ongelukkig Curaçao, wat hebt gij dan toch misdaan dat de schrijver U een recht misgunt, dat niet langer aan eenige beschaafde maatschappij onthouden wordt? Of zijt gij ook in beschaving en vooruitgang zoo zeer ten achteren, dat gij

gewezen Procureur Generaal op Curaçao, vroeger Koloniale Secretaris, hadden wij de eer een schrijven te ontvangen, waarin hij zeide: „De samenstelling van den K. R. was slechts een maatregel van tijdelijken aard. Daarin had reeds verandering dienen gebracht te worden.”

In die brochure komt voor: “Nieuwe krachten door vrije verkiezingen in de K. R. gebracht zouden ongetwijfeld groot nut kunnen stichten en bepalingen in het leven roepen, die met onze lokale belangen zouden strooken, zonder de belangen van Nederland in het minst te benadeelen.” (bl. 20) “Geeft ons een weinig zelfregeering en Curaçao zou niet langer een lastpost zijn.” (bl. 21). “Geeft ons een weinig meer zelfregeering en wij zullen ons huishouden op meer economischen voet inrichten; wij zullen ons wetten naar onze behoeften maken en geene wetgeving invoeren voor geheel andere toestanden in het leven roepen.” [bl. 22]. “Thans is de K. R. een zelfverkiezend lichaam.... Met zulk een wetgevende inrichting kan men niet verlangen, dat er ingrijpende maatregelen worden genomen.” [bl. 19].

dat recht niet waardig zijt, dat Nederland tegen zijn en uw belang zou handelen, zoo het U dat recht toekende ?

Wil men den schrijver gelooven, dan is dit laatste het geval, en veel moeite geeft hij zich om dit den lezer duidelijk te maken en ingang bij hem te doen vinden.

Als een der eersten, die het kiesrecht voor Curaçao in het openbaar besproken hebben en niet in gebreke zijn gebleven daarvoor, telkens wanneer de gelegenheid zich voordeed, een lans te breken, achten wij ons geroepen en verplicht het gevoelen van den schrijver te bestrijden, aan te toonen hoe verkeerd hij is in zijne veroordeeling van het Curaçaosch volkskarakter, hoe slecht hij de Curaçaosche toestanden heeft waargenomen, althans geschetst.

Wij vervullen dien plicht met des te meer graagte, omdat wij door zoo menigen welgezinde zijn aangezocht en aangespoord, ons ten deze toch niet onbetuigd te laten, nogmaals, en voor den zoo-veelsten maal, de verdediging van het beleedigd en bezwadderd Curaçao op ons te nemen, en aldus het bewijs te leveren, dat niet alle geboren Nederlanders, die herwaarts komen, zich hier vestigen, en hier een vrij gemakkelijk, onbekommerd en onbekrompen bestaan vinden, bij het behandelen van Curaçaosche toestanden, tegen den inboorling een vooroordeel koesteren, als dit ongelukkig met den heer H. het geval schijnt te zijn.

Dat vooroordeel is helaas! meer algemeen dan men wel geneigd is te denken. Het is oorzaak en schuld van veel miskenning en scheeve beoordeeling, van misplaatste verachting, en van vele verkeerde maatregelen tevens.

Het is door anderen meer dan eens opgemerkt, en ook wij hebben het wel waargenomen, dat menig mensch, zoolang hij zich in zijne gewone

omgeving bevindt, naar verandering haakt, al wat nieuw, onbekend en vreemd voor hem is, beter en verkieslijker acht dan het eigen, dan hetgeen hij dagelijks voor oogen heeft. Maar niet zoodra verwijdert hij zich uit die omgeving, of de wensch naar hetgeen hij verlaten heeft komt bij hem boven, al het nieuwe en vreemde wordt verkeerd en slecht, belachelijk, storend voor ziel en geest. En hoe verder hij zich van hen, die hem dierbaar zijn, en van den geliefden geboortegrond verwijdert, des te heviger wordt de liefde, die hem naar hen toetrekt, des te heftiger wordt de teleurstelling der verwijdering, des te krachtiger de hekelzucht tegen het nieuwe en vreemde, dikwijls ook, des te feller de haat tegen de nieuwe omgeving, die men dan de schuld der verwijdering wil doen dragen.

Is dit waargenomen zelfs bij hen, die zich slechts op korten afstand van den geboortegrond begaven, waar de toestanden voor het meerendeel gelijk zijn aan die, welke men verlaten heeft, waar dan ook slechts kleine onderdeelen en nietige verschillen de hekelzucht opwekken, hoeveel meer zal zich dit niet voordoen bij eene verplaatsing in een geheel ander klimaat, naar plaatsen, die zoo weinig gelijken op die, welke men heeft moeten vaarwel zeggen?

Gewoonten en gebruiken zijn verschillend; de taal die gesproken wordt, verstaat men niet; de kost, die opgedischt wordt, smaakt niet; de menschen, die men om zich ziet, hebben andere geelaatstrekken, een andere kleur. Is het wonder dat men kriegelig wordt, dat men alles even donker, even zwart inziet, dat alles door een valsch licht beschenen wordt?

En zoo men eenmaal, in de prille jeugd, wanneer de indrukken zoo sterk zijn, aangevangen heeft aldus te denken, dat verkeerd standpunt in te nemen, dan holt men steeds op den eens ingeslagen weg voort; men maakt vergelijkingen, die al

scheever en scheever worden ; men versterkt zich al meer en meer in de eens opgevatte denkbeelden, zoodat het later moeielijk, dikwijls onmogelijk wordt een juist inzicht in zaken te krijgen,— hoe begaafd ook in andere opzichten, een onbevangen oordeel te vormen, recht te laten wedervaren aan menschen en toestanden.

Wij vallen er den heer H. dan ook niet hard om, dat hij in zijn artikel zulk een verkeerd licht over Curaçao laat schijnen ; wij betreuren het slechts uit den grond onzes harten, dat een begaafd jongmensch, die onze schoone moedertaal zoo goed meester is, op wiens stijl zoo weinig valt aan te merken, zich alsnog van den zuurdeesem des vooroordeels niet wist te ontdoen ; dat hij niet, gelijk wij, het geluk gehad heeft Curaçao van eene goede zijde te leeren kennen, het liefde en waardeering toe te dragen.

En die liefde en waardeering voor het goede Curaçao schaadt onze liefde en waardeering voor het dierbaar Nederland niet in het minst. In het menschelijk hart is naast ouderliefde ruimschoots plaats voor kinderliefde en voor liefde voor de echtgenoot. De eene liefde doet de andere geen afbreuk. En zou er dan, naast oprechte en innige liefde voor ons geboorteland, geen liefde en waardeering voor de plaats onzer vestiging kunnen bestaan ?

Onwillekeurig zijn deze overwegingen ons uit de pen gevloeid toen wij ons voorstelden het opstel van den heer H. te wederleggen. Daar zij ons standpunt zoo juist aanwijzen, en tevens, in zekere mate, ter vergoelijking strekken van de houding van den schrijver, dien wij bestrijden, dachten wij het beter ze niet aan de snippermand prijs te geven, maar tot inleiding van dit ons tegenschrift te doen strekken.

Ieder die omtrent het toekennen van kiesrecht aan Curaçao geschreven heeft, achtte het eene *anomalie*, dat aan Curaçao — het eiland — langer een recht zou onthouden worden, dat aan de vroeger zoogenaamde *onderhoorige* eilanden — St. Martin, St. Eustatius, Saba, Bonaire en Aruba — in zekere mate is toegekend. Ook de heer *H. Pyttersen Fz.* deed zulks in VRAGEN DES TIJDS, Nov. 1893.

De heer H. komt tegen die zienswijze op en zet in een noot uiteen, hoe verschillend de bevoegdheden zijn van den Curaçaoschen Kolonialen Raad en van de landraden der overige eilanden. De Koloniale Raad is het wetgevend lichaam voor de geheele kolonie, dat is voor *al* de eilanden der kolonie, de landraden hebben slechts het recht keuren in het leven te roepen voor hun eiland in het bijzonder.

Juist; maar die keuren worden toch daargesteld door mannen door en uit het volk gekozen, terwijl Curaçao dat recht mist. Dezelfde K. R., die wetten voor de geheele kolonie maakt, heeft de bevoegdheid keuren voor het eiland Curaçao te maken, terwijl de inwoners van het eiland vreemd blijven aan de verkiezing van leden voor den K. R. Ergo, mist Curaçao — het hoofdeiland — een voorrecht, neen, een recht, dat de andere eilanden wel hebben. Zoo en niet anders dient de zaak voorgesteld te worden; maar men moet niet beweren, dat dewijl de bevoegdheid van den K. R. zoo veel uitgebreider is als die van de landraden, Curaçao wel van het kiesrecht kan verstoken blijven. De wetgever van 1865 is zich niet gelijk gebleven, anders hadde hij voor het eiland Curaçao ook een plaatselijk wetgevend lichaam in het leven geroepen, gelijk voor de andere eilanden geschied is. Zooals het nu is, kan het niet tegengesproken worden, dat wij bij de andere eilanden achteruit ge-

steld zijn. En de reden, die voor die achteruitstelling gegeven werd is, *dat Curaçao onrijp is*. Hadde men ons niet onrijp verklaard, er ware geen bezwaar geweest ons het kiesrecht voor den K. R., niettegenstaande diens meer uitgebreide bevoegdheid, toe te kennen; maar Curaçao is onrijp, zelfs voor de keuze van landraden.

Als men dan ook bij herhaling op die anomalie wijst, dan is het niet om daaruit de redenering te trekken, dat aangezien de eilanden het recht hebben hunne landraden te kiezen, Curaçao het recht dient te hebben tot de keuze van den K. R. mede te werken; maar wel om te beweren, dat dewijl men die eilanden het kiesrecht geschonken heeft, en dus voor dat recht rijp heeft verklaard er geen reden kan bestaan dat recht aan het eiland Curaçao te onthouden, de bewoners van dit eiland voor dat recht onrijp te verklaren.

Verdient Curaçao bij de overige eilanden ten achteren gesteld te worden? Zoo ja, waarom? Op de tweede vraag hebben wij nooit een antwoord vernomen, en is naar wij vermeenen, ook geen afdoend antwoord te geven; de eerste moet dus ontkennend beantwoord worden.

Met te meer reden verlangen de bewoners van Curaçao dan ook het kiesrecht, omdat zij onrijp verklaard en bij de andere eilanden achteruit gesteld zijn en het tijd wordt dat die achteruitzetting ophoude, de blaam van onrijpheid voor goed verdwijne.

Zij verlangen dat recht, omdat elke maatschappij, elke beschaafde maatschappij, er belang bij heeft, dat zij niet vreemd blijve aan de samenstelling der wetten, waaronder zij leven moet.

Zij verlangen dat recht, omdat zij, die belastingen moeten opbrengen, de bevoegdheid dienen te hebben omtrent de te doene uitgaven een woordje mee te spreken,— *no taxation without representa-*

tion— en te voorkomen dat het koloniaal huishouden op een te weelderigen voet worde ingericht, en aldus een hooger en hooger opvoeren der belastingen onvermijdelijk worde.

Zij verlangen dat recht, omdat niemand gelijk zij de plaatselijke behoeften kent en doordrongen is van hetgeen het welbegrepen belang van hun geboortegrond en de plaats hunner voortdurende vestiging vordert.

Zij verlangen dat recht, omdat men zich gedurende al den tijd dat het hun onthouden is, heeft kunnen overtuigen hoe die behoeften zijn uit het oog verloren, hoe dat belang miskend is geworden, de uitgaven door opvolgende Gouverneurs zoodanig zijn opgevoerd geworden,— zonder dat de K. R. in den regel er tegen opkwam,— dat de tegenwoordige landvoogd bij de begrooting over het loopend jaar, wederom verhooging van belastingen heeft moeten voorstellen, terwijl Curaçao reeds zwaar genoeg belast is en in eene periode van achteruitgang verkeert.

Zij verlangen dat recht eindelijk, omdat het een *recht* is, dat aan vrije burgers in eene beschaafde maatschappij niet mag onthouden worden, zoo er voor dat onthouden geene gegronde redenen bestaan. En die redenen zijn er nooit geweest, zou men heden minder dan ooit kunnen aanwijzen.

Verre van ons de bewering, de gedachte zelfs, dat het kiesrecht de alles afdoende Panacea zal zijn om in den toestand van achteruitgang, waaronder Curaçao thans lijdt, genezing aan te brengen, om ons op te richten en te verheffen tot de hoogte, die men Curaçao zoo gaarne zag bereiken. Maar zonder dat onze verwachtingen zoo hoog gevestigd zijn, mag men voorspellen dat eene directe inmenging van het volk in de aangelegenheden des lands verbetering der toestanden zal ten gevolge hebben, bij velen een spoorslag zal zijn

om hunne beste krachten aan de belangen van land en volk te wijden.

Van het beginsel uitgaande, dat ons het kiesrecht niet mag onthouden worden, tenzij daarvoor gegronde redenen bestaan, willen wij thans de argumenten, door den heer H. tegen de toekenning van dat recht in zijn voormeld opstel uiteengezet, nagaan en aan het gezond oordeel toetsen.

“Het eiland Curaçao telt ruim 27000 inwoners. Daarvan zijn \pm 3500 blanken, de rest maakt de gekleurde en zwarte bevolking uit en is geheel Roomsch Katholiek. Onder de blanken zijn \pm 2500 Protestanten en \pm 1000 Israëlieten.”

Deze gegevens door den schrijver vooropgesteld, zijn aan het koloniaal Verslag van 1893 ontleend en alleszins juist.

De schrijver merkt op dat de Israëliëten het welvarendste deel der bevolking uitmaken en voor het meerendeel vermogende kooplieden zijn. “Tot de Protestanten behooren voornamelijk voormalige en tegenwoordige ambtenaren en militairen en hunne afstammelingen.” “Onder de zwarte en gekleurde bevolking neemt het aantal grondeigenaars met den dag toe, en vooral onder de kleurlingen vindt men reeds voor hun stand, vrij veel welgestelde lieden.”

Met deze juiste gegevens en niet minder juiste opmerkingen voor zich, komt de schrijver tot gevolgtrekkingen, die ten eenermale verkeerd mogen genoemd worden.

Bij het toekennen van kiesrecht zouden er twee wegen gevolgd kunnen worden: een hooge of een lage census. Van den gulden middenweg spreekt schrijver niet dan ter loops.

Wordt het eerste, een hooge census, gekozen, dan zal een overwegenden invloed toegekend wor-

den aan de Joden, en daarin zou een groot gevaar voor de kolonie bestaan, want 1° zijn zij “voor het meerendeel kooplieden, van wie men dus, menschelijker wijs oordeelende, verwachten kan, dat zij alle belangen der kolonie aan den handel zullen ten offer brengen, en 2° zijn zij noch door banden des bloeds, der historie of traditie aan het moederland verbonden.” Met andere woorden, de Joden letten alleen op hun eigen belang en verwaarloozen de hun toevertrouwde belangen des lands, zij hebben in den waren zin des woords geen vaderlands-liefde, zij zijn vreemdelingen.

Wordt er daarentegen tot een lagen census besloten, dan valt het kiesrecht in handen van de negers en dan zijn wij er veel erger aan toe: dan is het Troje. Neen, dan wordt Curaçao een tweede Haïti, waar “afgodendienst en menschenoffers weer in zwang zijn, dierlijkheid en kannibalisme met al hunne afschuwelijkheden weer den teugel vieren.” [2]

Bij het eerst opvatten van ons voornemen om den heer H. te beantwoorden, dachten wij alleen des schrijvers oordeel over de zwarte bevolking te bestrijden en ten dien opzichte aan te toonen, hoe hij zich bij de behandeling van zijn onderwerp door tegeningenomenheid en vooroordeel had laten leiden.

Als jood meenden wij het beter in geene wederlegging te treden van hetgeen de schrijver goed vond den Curaçaoschen joden naar het hoofd

(2) De heer H. komt tot dit gevoelen afgaande “op de laatste onthullingen, ons door *Sir Spencer St. John* van de toestanden op Haïti gedaan.” Door de woorden van dien Schr. op Curaçao toe te passen, toont hij het gevoelen van *Sir Spencer* onvoorwaardelijk te deelen. Hetgeen hij verder omtrent Haïti zegt en zijn vrees dat in het door hem gesteld geval ook Curaçao tot al die gruwelen zal vervallen, laat daaromtrent geen twijfel hoegenaamd over.

te werpen. Bij nader inzien dachten wij echter dat het lathartigheid zou verraden, zoo wij dit punt on-aangeroerd en de verkeerde zienswijze van den schrijver ten dien opzichte onwederlegd lieten.

De heer H. vermeent dat de Israëlieten zoo goed als zonder uitzondering van Portugeeschen oorsprong zijn. Meent hij daarmede dat de joden van Curaçao grootendeels, wat men noemt *Portugeesche* joden zijn, dat is afstammelingen van joden, die na eeuwen in Spanje en Portugal gevestigd geweest, uit die landen verdreven zijn en in de vrije Provinciën een veilige schuilplaats en een nieuw vaderland hebben aangetroffen, en zich *Portugeesche* joden noemden in onderscheiding van die joden, welke zich uit Duitschland en Polen naar de vereenigde Provinciën begaven, dan onderschrijven wij volgaarne zijne meening. Maar moet het beteekenen dat de Curaçaosche joden als van "Portugeeschen oorsprong," aan Nederland vreemd zijn, dan verwerpen wij die meening als onjuist en onwaar.

De geschiedrollen en oorkonden zijn daar om het tegendeel te bewijzen.

Als wij de geschiedenis laten spreken, bepalen wij er ons bij alleen op die feiten te wijzen, die in het meest direct verband tot ons onderwerp staan. Wij zwijgen dan ook over de duizende en duizende bewijzen van gloeiende vaderlandsliefde door Israëlieten van alle landen, zelfs van die waar zij *slecht* behandeld worden, aan den dag gelegd. Het is slechts ons doel aan te toonen, dat de Curaçaosche joden, ofschoon van Portugeeschen oorsprong, wèl door geschiedenis en traditie aan Nederland verbonden zijn.

Reeds op het einde der 16e. eeuw hadden Israëlieten van Portugeeschen afkomst in Amsterdam eene kleine gemeente gevormd en zoodra de

Overheid daarvan kennis had bekomen, werd hun verblijf onverlet toegestaan en kregen zij verlof om eene Synagoge te bouwen. [3]

De vrijzinnige bepalingen van eene verlichte regeering deed het getal joden van Portugeeschen oorsprong in Amsterdam al spoedig aangroeien, zoodat zij in 1639 aldaar reeds drie Synagogen hadden, die later door de fraaie en groote Synagoge, welke nog een sieraad der stad uitmaakt, vervangen werden.

Welnu, in het midden der 17e eeuw, dus ongeveer vijftig jaren na de vestiging der joden in Amsterdam, welke vestiging in die stad al spoedig door hunne verspreiding over verschillende andere plaatsen der Vereenigde Provinciën gevolgd werd, en nadat het gebleken was van hoeveel nut de komst der joden in Nederland voor den handel en welvaart was geweest, nadat zij zich als trouwe en vreedzame burgers hadden doen kennen, gaf de Hooge Regeering, die den vooruitgang van Curaçao op het oog had, bevel om een twaalfstal Portugeesch Israëlitische huisgezinnen naar Curaçao over te brengen "om de Commercie en welvaaren van het voorschreeve Eyland te helpen bevorderen."

Met trots mag het jodendom wijzen op het staatstuk, waarin dat bevel gegeven werd. "*Lieve, getrouwe, erentfeste* (4) worden in dat stuk door

(3) Aan dat verlof werd, naar de traditie wil, de voorwaarde of belofte verbonden, dat zoo dikwerf de Heilige Arke zou worden geopend, een gebed voor de Hooge Overheid moest gedaan worden. Die belofde of voorwaarde wordt tot uu toe trouw en met de grootste stiptheid vervuld. Terwijl bij de meeste Gemeenten het gebed voor de Overheid overeenkomstig de ritueele gebedenboeken slechts op Sabbath en hoogtijden bij den ochtenddienst verricht wordt, is het bij de Portugeesche Gemeente te Amsterdam gebruikelijk het ook op andere dagen, wanneer de H. Arke geopend wordt, uit te spreken.

(4) *Erentfeste* — Vast in eere, overeenstemmende met ons tegenwoordig *achtbare*.

WILLEM II de joden genoemd. Let wel, lezer, men schreef toen 1650.

Gelijk bekend is, behoorde tot het midden derzelfde 17e eeuw Brazilië ook aan Nederland.

Groot en roemrijk zijn de heldendaden daar door de Hollanders verricht, vooral onder MAURITS VAN NASSAU. Na het vertrek van dezen in 1644 begon de voorspoedszon der joden aldaar, die onder het Hollandsch bestuur hoog gerezen was, al spoedig te tanen, en in 1654 reeds werd hun door de Portugeezen de vrije godsdienstoefening, — bij het vertrek van MAURITS werd het prachtig door hem gebouwd paleis van hem gekocht en met zijne toestemming tot Synagoge ingericht— en kort daarna zelfs het verblijf op het grondgebied van Brazilië ontzegd. Enkelen dier Joden, die zich dus ook reeds met Nederland vereenzelvigd hadden, en het verschil tusschen de behandeling die de Israëlieten van Portugal ondervonden, en die welke bij de Nederlandsche Regeering hun deel was, van nabij hadden leeren kennen, stevenden naar Curaçao en vormden met de voormelde 12 huisgezinnen ééne Gemeente.

Ofschoon van Portugeeschen oorsprong hebben de Israëlieten in Nederland en in de kolonien zich steeds als Nederlansche burgers of onderdanen beschouwd en gedragen.

Wat meer zegt, niet alleen zij hebben zich als zoodanig beschouwd, maar ook de Regeering ontkende hun recht op dien eeretitel niet. In het midden der 17e. eeuw maakten de Algemeene Staten een einde aan de geschillen, die tusschen *Spanje en Portugal* gerezen waren over zekere scheepsladingen, toebehoorende aan in *Holland* gevestigde Israëlieten, aan welke de beide hoven de hoedanigheid van Nederlandsche burgers wilden betwisten. De Staten der Vereenigde Nederlanden verklaarden: “dat zij als Nederlandschen burger beschouw-

den iederen Israëliet, gevestigd op het grondgebied van het gemeenebest, en dat zijne rechten krachtadig te land en ter zee zouden worden beschermd, indien men het weder durfde wagen, ze te schenden."

Op alle plaatsen, waar Neerlands schoone drie-klenr wappert, verdienen deze woorden bij elke joodsche Gemeente met gulden letteren op marmere tafelen gegrifd te worden, in de harten van elk jood een blijvende plaats te vinden.

Dat is fiere mannentaal, die het ons èn als Nederlander èn als jood een trots is hier te kunnen aanhalen.

Dat is gesproken, zoo als in die gulden eeuw van Neerlands geschiedenis, slechts zijne staatslieden, die onbevreesd en onversaagd hun weg gingen, spreken konden.

Dat zijn woorden, die eerbied en bewondering afdwingen, niet alleen voor die onvergetelijke en onvergelykbare staatslieden, maar ook voor die joden, die zich bij zulk een kort verblijf, zulke taal van zulke mannen, wisten waardig te maken.

En de Curaçaosche joden zouden dan niet door geschiedenis en traditie aan Nederland verbonden zijn, Nederland niet lief hebben, Nederland dat zijn tijd meer dan een eeuw vooruit was, dat steeds en ten allen tijde getoond heeft voor de elders vervolgde joden een veilig toevluchtsoord te zijn?

Wij springen een hondertal jaren over en bevinden ons in het midden der 18e eeuw.

In den boezem der joodsche Gemeente op Curaçao was oneenigheid, twist en tweespalt ontstaan. Het moet hoog geloopt hebben. Niet alleen het bestaan der Gemeente stond op het spel, maar zelfs vreesde men voor de gevolgen, welke door die tweespalt "voor de Commercie en welvaaren van het Eyland zou kunnen resulteren."

Aan die tweespalt moest een einde komen. De Hooge Overheid in Nederland bemoeide er zich mede en stelde voor goed paal en perk aan alle twisten.

Die inmenging van de Hooge Overheid in aangelegenheden van godsdienstigen aard moge met onze tegenwoordige begrippen van staathuishoudkunde en scheiding van Kerk en staat, niet wel strooken, daarmede in lijnrechten strijd zijn, voor ons toont zij aan de groote belangstelling van die Overheid voor de joodsche Gemeente van Curaçao, en levert zij het bewijs van de onbewimpelde erkenning van den invloed, die de Curaçaosche joden "op de Commercie en welvaaren van het Eyland" toen reeds hadden.

Wij kunnen dan ook niet nalaten de volgende Publicatie eene plaats in deze bladzijden te doen vinden. Zulke stukken moeten van tijd tot tijd onder het oog van het nageslacht gebracht worden, opdat zij niet in het vergeetboek raken.

"PUBLICATIE

"Wij Willem Carel Hendrik Friso, bij der Gratie Gods, Prins van Oranje Nassau enz.

"Nadermaal Ons te ooren zijn gekomen de discrepantien en oneenigheden, dewelke zedert eenigen tijd tusschen de Parnassins, de Kerkenraad en Haham of Predikant van de joodsche natie op het Eyland Curaçao ter eenre, ende eenige Ledematen van de voorschreeve Gemeente ter andere zyde, zijn ontstaan, en waaruit niet anders dan seer nadeelige gevolgen voor de Commercie en welvaaren van het voorschreeve Eyland kunnen resulteren.

"Soo is 't, dat Wij goedgevonden hebben te ordonneeren en te statueeren :

“Dat alle de dissentieerende Ledematen van de Portugeesche joodsche natie, hun aanstonds na de publicatie deezes, weeder zullen voegen bij de Vergadering, om volgens de Portugeesche joodsche kerkelijke constitutiën (genaamt Eskamoths) als van ouds door Parnassins en Kerkenraad geregeert te werden.

“Dat wijders de Parnassins en Kerkenraad der Joodsche natie te Curaçao hun by provisie in de Regeering van hare Gemeente, punctueelyk en stiptelyk zullen hebben te reguleeren na de Reglementen en Ordonantiën, dewelke aan hen lieden op *Onze Ordre* door de Parnassins van de Portugeesche Joodsche Gemeente te Amsterdam, zullen werden toegezonden.

“En om deese versoeninge, mitsgaders de schikkingen, daartoe door Ons gemaakt, des te plechtiger en bestendiger te doen syn, beveelen Wy, dat onder de Portugeesche Joodsche Gemeente, op een tijd door den Gouverneur en Raaden van Curaçao daartoe hoe eer hoe beter te prefigeeren, zal werden gehouden een solemneele algemeene Dank-en Bededag (5)

“Aldus gedaan en gearresteerd op Ons Hof in 's Gravenhage den 30 April 1750.

“Was geteekent,

“*Prins d'Orange et Nassau.*

Opmerkelijker nog dan het voorgaande, en

(5) Deze feestviering op hoog bevel had inderdaad plaats. Woensdag den 19n Augustus 1750 was de door “Gouverneur en Raaden” aangewezen dag om, “deze versoeninge des te plechtiger en bestendiger te doen syn.” Bij die gelegenheid werd door den Rabbijn *Mendes de Solla* in de Portugeesche taal een leerrede uitgesproken, die onder den titel “*Triunfo da União contra o pernicioso vicio da Discórdia,*” in 1751 te Amsterdam is uitgegeven, voorafgegaan door een opdracht aan den Prins van Oranje, die daarin “*instrumente desta Paz*” genoemd wordt.

dat dan ook aan de vergetelheid dient ontrukkt te worden, is het volgend schrijven van den *Prince d'Orange et de Nassau* aan Parnassyns van de Portgeesche Joodsche Gemeente van Amsterdam.

Dat schrijven vinden wij in het fransch—vertaald of origineel (?) — en is gedagteekend “*La Haye le 2 Juillet 1750.*” Het luidt:

“*Illustres, discrets et bien aimés.* Nous avons reçu votre lettre du 21 Mai dernier avec les ascamoths ou l’ordonnance, par Vous dressée, suivant laquelle les Parnassim et Consistoire de Curaçao doivent provisionnellement se régler pour la direction de leur communauté. Nous vous la renvoyons ci-jointe pour, conformément à notre publication du 30 Avril dernier, être remise au plutôt audits Parnassim et Consistoire de Curaçao.

“*Illustres, Discrets et Bienaimés,* Nous vous recommandons à la Sainte protection de Dieu.

“Votre Ami bienveillant

(*signé*) *Prince d'Orange et de Nassau.*

Par ordre de S. A.

(*signé*) *J. de Bak.*

Die hartelijke en vertrouwelijke taal van toen klinkt anders, dan de stroeve en harde kanselarijstijl van later en thans!

Zoo schreef een Vorst aan zijne onderdanen, een Prins uit het Huis van Oranje en Nassau aan eene joodsche Gemeente, naar aanleiding van Curaçaosch joodsche aangelegenheden. (6)

(6) Vorenstaande Publicatie en het schrijven van den Prins vonden wij aangehaald in eene mededeeling van den Eerw. Heer D. MONTEZINOS, voorkomende in een der Israëlietische weekbladen van Amsterdam, die daarin de bronnen opnoemt, waaruit hij geput heeft.

De vorige door ons vermeldde feiten zijn ontleend aan MR. H. J. KOENEN, *Geschiedenis der Jöden in Nederland en DA COSTA, Israel en de Volken.*

En de Curaçaosche joden zouden niet aan Nederland verbonden zijn door de geschiedenis en traditie?

Nog een enkel feit om aan te toonen dat dit verband niet alleen bestaat, maar bij elke gelegenheid als het ware nauwer en nauwer wordt toegehaald.

Wij slaan wederom een eeuw over; wij schrijven 1854.

Sedert verscheidene jaren reeds hadden zich een aantal Curaçaosche joden in de stad Coro, Republiek Venezuela, gevestigd. Zij woonden daar rustig en stil en genoten de achting en liefde van alle weldenkenden. Zij legden zich met ijver en nauwgezetheid op den handel toe, werkten hard en gingen vooruit.

Die vooruitgang was echter een doorn in het oog van enkele benijders, en geheel tegen den zin van het eigenlijk volk, dat goedhartig en vrijzinnig is, werden de joden uit Coro verdreven; door bedreigingen als anderszins werden zij gedwongen de plaats hunner vestiging vaarwel te zeggen, have en goed, met hard zwoegen verdiend, achterlatende. Met weemoed keerden zij naar Curaçao terug om daar weder een veilig onderkomen te zoeken. Door vriend en maag werden zij met open armen ontvangen. Maar hun bestaan is gefnuikt, hunne rijkdommen zijn verdwenen!

Wie zal voor die verstootelingen in de bres springen? wie zich hunne belangen aantrekken? wie voor hunne rechten opkomen?

Welk eene vraag! Is Nederland dan niet daar, dat reeds twee eeuwen te voren aan Spanje en Portugal verklaard had, dat de Nederlandsche Israëlieten die zich op Neerlandsch grondgebied bevinden, op de bescherming van Nederland kunnen rekenen; "dat zij te land en ter zee zouden worden beschermd?" Zou de regeerende Vorst, KONING

WILLEM III, dan van zijne voorzaten ontaard zijn en zijne onderdanen onbeschermd laten, alleen dewijl zij van het joodsche geloof zijn? [7]

Geen vrees. Nauwelijks is de mare van de vervolging tot Nederland doorgedrongen, of al dadelijk wordt met kracht en klem genoegdoening van de venezolaansche Regeering geëischt. "Niet tegen de Nederlandsche onderdanen heeft men gehandeld, slechts had men het tegen de Joden," luidde het antwoord van de Venezolaansche Regeering, die echter de gepleegde handelingen, verre van goed te keuren, ten zeerste betreurde. "Wij kennen die onderscheiding niet, Christen of Jood, een Nederlandsch onderdaan is een Nederlandsch onderdaan," luidde het antwoord van onze Regeering.

En toen aan het geschrijf geen einde kwam, en Venezuela maar altijd in den vicieusen cirkel bleef ronddraaien, toen zond onze Regeering een speciaal commissaris uit— den heer P. VAN REES

(7) In hetzelfde jaar bezocht Z. M. de Koning van Portugal met gevolg, verschillende Hoven van Europa, ook het Nederlandsche. Op dringend verlangen van Z. M. *onzen* Koning bracht DOM PEDRO ook een bezoek aan de Portugeesche Synagoge te Amsterdam, waar hij met hartelijkheid ontvangen werd. Z. M. verklaarde bij herhaling zijne hooge ingenomenheid met de betoonde eerbewijzen, en noemde het een gelukkig denkbeeld van onzen Koning hem dit bezoek te hebben aangeraden. "Goddank, de tijden zijn veranderd, ook in Portugal kunnen de Joden voortaan vrij en onbelemmerd wonen en hunne godsdienst uitoefenen," was het afscheidswoord dat hij wijlen onzen vader, z. g. destijds Rabbijn bij de Amsterdamsche Gemeente, toevoegde, die door het Kerkbestuur was uitgenoodigd Z. M. in het kerkgebouw te ontvangen en te begeleiden.

Z. M. *onze* Koning had het Kerkbestuur bij een vereerend schrijven van het voorgenomen bezoek kennis gegeven.

Tegenwoordig zijn de Israëliëten weder in Portugal gevestigd en bekleeden zij er zelfs een uitstekenden rang.

— om op herstel van het gepleegde onrecht, op genoegdoening en schadevergoeding aan te dringen.

De Venezolaansche Regeering aarzelt niet langer; de schadevergoeding wordt vastgesteld en uitbetaald, de genoegdoening gegeven. De Curaçaosche joden keeren onder geleide van den Heer VAN REES naar Coro terug en worden daar door de bewindslieden en het volk met achting en onderscheiding ontvangen. Sedert zijn velen hunner daar zoo wel als op andere plaatsen van Venezuela voor goed gevestigd, en hunne behandeling laat niets te wenschen over.

En er zou geen band van geschiedenis en traditie tusschen de Curaçaosche joden en Nederland bestaan?

In het jaar 1866 werd op Curaçao de vijftigjarige hereeniging van dit Eiland met Nederland gevierd. Er werd gevlagd van alle publieke gebouwen en vele particuliere woningen, alomme gejuicht en gejubeld.

Van 1810 tot 1816 was het eiland in het bezit van Engeland geweest. De Engelsche Regeering is niet gewoon hare koloniën stiefmoederlijk te behandelen: Curaçao werd dan ook geen dwangjuk opgelegd; het Bestuur was zacht, alles werd aangewend om den handel te doen bloeien, de industrie te bevorderen; geene verkregen rechten werden verkort, geene belangen benadeeld.

En toch gevoelde men zich op Curaçao weder voor het eerst gelukkig, toen den 4n. Maart 1816 de schoone driebaan wederom van de fortén wapperde, toen men die geliefde kleuren opnieuw als de nationale vlag mocht begroeten.

Daarom was het voor de Curaçaonaars van 1866 eene behoefte des harten den vijftigjarigen herinneringsdag van die hereeniging als een zegenrijken feestdag te vieren.

Maar niet alleen op Curaçao werd feestgevierd, gejuicht en gebeld.

De Curaçonaars te Coro gevestigd— en het waren meerendeels joden— getuigden van hunne dankbaarheid voor de zegeningen, die zij zoo ruimschoots van Nederland genoten hadden. Geen huis, waarin een Curaçonaar woonde of het was getooid met onze geliefde driekleur des daags en des avonds met kleurenlicht geillumineerd. Optochten langs straten, feestvieringen binnen de woningen, heildronken op Oranje, Nederland en Curaçao; bij een ieder een geestdrift, die den vreemdeling een hoogen dunk van ons nationaliteitsgevoel geven moest.

Zoo handelden de Joden in hetzelfde Coro, waaruit men ze veertien jaren vroeger verjaagd had.

En men zou durven volhouden, dat er geen band van geschiedenis en traditie bestaat tusschen den Curaçaoschen jood en Nederland?

Verre van dien, de joden, de Curaçaosche joden zijn aan Nederland verbonden door traditie en geschiedenis, maar door dankbaarheid bovendien. En dat gevoel van dankbaarheid leeft sterk in het hart van den jood.

Dán, er is nog een band, waardoor de Israëliet aan Nederland gehecht is. Het is de eenzelvigheid in goede hoedanigheden, in deugden; en die band is zoo sterk als de band des bloeds. Omtrent dit punt zegt een fransch schrijver, ALPHONSE ESQUIROS: "Zooals men weet onderscheiden zich de Hollanders door het familieleven, door het geluk en de rust aan den huiselijken haard. Op dit punt gelijken de Joden het bataafsche volk." Zoo ver de schrijver in zijn werk *Nederland en het leven in Nederland*. Maar de joden gelijken het Nederlandsch volk ook in spaarzaamheid, werkzaamheid, geduld in het lijden, in liefde voor vrede en orde.

Zou men dan behoeven te vreezen, zooals de heer H. doet, dat bijaldien zij de overmacht bij de verkiezingen krijgen, zij door gebrek aan vaderlandsliefde, de belangen van Nederland en Curaçao aan hun eigen belang zouden opofferen?

Het is waar, de Israëlieten op Curaçao waren en zijn voor het meerendeel kooplieden. "*Vermogende kooplieden*" zegt de schrijver. Die vermogende kooplieden hebben uit den aard der zaak, om hun vermogen, ook andere belangen naast die des handels.— Zij bezitten huizen en plantages, naar verhouding van hun vermogen. Zij zouden dus de belangen, die daarmede in verband staan, niet uit het oog verliezen.— Zij hebben kinderen, die zij liefst onder hun oog eene goede opvoeding wenschen gegeven te zien. Zij zouden dus de belangen van goed en degelijk onderwijs voorstaan.— Zij verlangen voor hen en voor die kinderen dat de kolonie in een goeden sanitairen toestand gehouden worde. Zij zouden er dus prijs op stellen goede wetten op de hygiëne in het leven geroepen te zien.— Zij zijn aan Curaçao gehecht zoo goed als eenig ander, want, waar zij zich ook bevinden, keeren de Curaçaosche Israëlieten weder naar den geliefden geboortegrond terug, om dáar den elders verworven rijkdom met familie en landgenooten te genieten. En zouden zij dan de algemeene belangen van Curaçao niet naar hun best weten behartigen?— Zouden zij mannen naar het wetgevend lichaam afvaardigen, aan wie die belangen niet goed zijn toevertrouwd? Zouden zij daardoor niet een gevaar voor zich zelve in het leven roepen?

Buitendien, waar staat het dat alle joden hetzelfde denken en één zullen zijn in hunne handelingen. Al hadden zij kans van de meerderheid der stemgerechtigden uit te maken, hetgeen wij later zullen aantoonen, dat zelfs bij hoogen census niet het geval zal zijn, dan nog kent men de joden

van den tegenwoordigen tijd niet, zoo men meent, dat zij allen, als één man, op dezelfde personen hun stem zullen uitbrengen, niet anders dan mannen van "de natie" zullen kiezen. Dat is nergens het geval, het zal ook hier niet zijn.

Thans gaan wij over tot de beschouwingen van den schrijver opzichtsens de kleurlingen en de zwarte bevolking van ons eiland. De aanhaling van de woorden van PICARDT aan het hoofd van dit geschrift, zoomede de door ons gekozen titel toont ten duidlijkste aan, dat wij dit punt als het hoofdmoment van het vooroordeel van den schrijver achten, en dat wij voornemens zijn aan de wederlegging daarvan onze beste krachten te wijden.

Donker gekleurd, neen pikzwart, is het tafereel dat de schrijver van Curaçao ophangt, zoo de negerbevolking de meerderheid der kiesgerechtigden komt uit te maken. Opdat de nederlandsche lezer in staat zij zich een denkbeeld te vormen van de gruwelen, die ons dan te wachten zijn, stelt hij als voorbeeld, dat op een gegeven oogenblik, in eens 10 millioen Afrikanen, onbeschaafde en wilde Afrikanen, een inval in Nederland doen.

"Men stelle zich Nederland voor, waar in eens tien millioen negers van Afrika ingevoerd zijn, en men heeft den toestand, waarin Curaçao verkeerde op het oogenblik der emancipatie," zijn de eigen woorden van den schrijver. In eene noot teekent hij daarbij aan: „Op Curaçao werden \pm 10000 slaven geëmancipeerd, terwijl de bevolking bestond uit \pm 3000 blanken."

Welk een denkbeeld zal de Nederlandsche lezer zich niet van die 10 millioen van Afrika ingevoerde negers vormen! Natuurlijk zullen zij al dadelijk aanvangen met alles holderdebolder te smijten; al wat de beschaving gedurende zoo vele

eeuwen heeft daargesteld zal vernield, verbrijzeld en vernietigd worden, het zal niet lang duren of heel Nederland zal een chaos zijn. Hoe menig Nederlander zal niet reeds gedroomd hebben, dat hij de hoofdschotel van een smulpartij van die kannibaalsche Afrikanen uitmaakt. Neen, van schotels zal er wel geen sprake zijn, men zal eenvoudig in stukken gesneden en uit de hand opgepeuzeld worden. Geen Hollander blijft over.

Gelijk wij zoo even aanstipten, teekent de schrijver in eene noot aan, dat op Curaçao \pm 10000 slaven geëmancipeerd werden "terwijl de bevolking uit \pm 3000 blanken bestaat." In het opgegeven zielental der bevolking is hij echter onjuist. Ten tijde der emancipatie bestond de Curaçaosche bevolking uit ongeveer 23000 zielen, waarvan 10000 slaven en 13000 vrijen. Van de laatsten waren er 3000 blanken en 10000 vrije negers en kleurlingen; dezen worden door schrijver eenvoudig geëscamoteerd.

Is de heer H. onjuist in de opgave van het zielental, waardoor zijne vergelijking van de 10 millioen ingevoerde Afrikanen ten eenemale in duigen valt, in die geheele vergelijking toont hij, om het nu eens zoo zacht mogelijk uit te drukken, eene groote lichtvaardigheid. Immers die 10 millioen uit Afrika in Nederland kersversch ingevoerde negers kunnen niet op ééne lijn gesteld worden met de op Curaçao geëmancipeerde slaven, die wel van Afrikanen afstammen, maar toch zich in eene beschaafde maatschappij bewogen hebben en van de hen omringende beschaving wel ietwat zullen overgenomen hebben, bij wie afgodendienst voor den Christelijken godsdienst heeft plaats gemaakt, die evenmin menscheneters waren als een van ons. Ook op zedelijk gebied kunnen zij met de wilde Afrikanen, die schrijver in Nederland wenscht in te voeren, niet vergeleken worden. Of-

schoon zij in slavernij verkeerden, kenden en eerbiedigden zij— althans velen onder hen— den band des huwelijks, de veelwijverij bestond bij hen reeds lang niet meer. Het is waar, de wet sloot en kende geen huwelijk tusschen slaven, maar de Roomsche Katholieke geestelijkheid schroomde niet in haren ijver om de zedeloosheid tegen te gaan, huwelijken onder de slaven in te zegenen. En zij deed er wel aan, want zoo leerden die ongelukkigen toen reeds den huwelijksband te eerbiedigen, het familieleven, zoo veel dat in hun toestand bestaan kon, op prijs te stellen. Ook in andere opzichten werkte die geestelijkheid onder de slavenbevolking nuttig en heilzaam, en men bezondigt zich ook tegen haar door de 10000 geëmancipeerden van Curaçao met wilde Afrikanen te vergelijken.

Waren die 10000 geëmancipeerden allen *pure* afstammelingen van Afrikanen? Waren zij allen negers? Voorzeker niet. Wel de helft heeft Kaukasisch of Semietisch bloed in hunne aderen, waren kleurlingen. En even als zij voor een groot gedeelte opgehouden hadden zuiver negers te zijn, waren zij ook niet langer met de Afrikanen op ééne lijn te stellen.

Volgens eene door LORD EBRINTON gedade mededeeling in eene door hem in 1823 uitgegeven brochure, onlangs door MACMILLAN herdrukt, zou NAPOLEON in een interview die Lord E. met hem in 1814 op het eiland Elba had, zich hebben uitgelaten, dat om Haïti en de andere koloniën spoedig te beschaven, het slechts noodig zou zijn, den blanke bij de wet toe te staan tegelijk twee vrouwen te hebben, mits zij van verschillende kleur zijn.

MR. BRYCE zegt in zijn werk "*The American Commonwealth*," waarvan in het afgelopen jaar een nieuwe vermeerderde druk is uitgegeven: "Contact with the whites is the chief condition for the pro-

gress of the negro." "There is no ground for despondency to any one who remembers how hopeless the extinction of slavery seemed sixty or forty years ago, and *who marks the progress which the negroes have made since their sudden liberation.*"

Over het algemeen is onze schrijver niet zeer gelukkig in zijne vergelijkingen, waarvan hij echter veel schijnt te houden.

Niet genoeg met de 10 millioen in Nederland ingevoerde Afrikanen, die schrik en ontzetting in alle Nederlandsche gemoederen moeten doen ontstaan, doet hij bij herhaling het schrikbeeld van Haïti opdoemen, waar „afgodendienst en menschenoffers weer in zwang zijn, dierlijkheid en kanibalisme met al hunne afschuwelijkheden weer den teugel vieren."

Indien de negers bij de verkiezingen de overhand krijgen "zullen zij spoedig van hunne macht bewust worden: zij hebben Haïti voor oogen, en zullen zeer goed begrijpen, dat wat daar gedaan werd, ook op Curaçao gedaan kan worden."

En dan is het voor goed met Curaçao gedaan, want de eigen denkbeelden van den schrijver verschillen niet veel van het door hem aangehaald gevoelen van *Sir Spencer St. John*. „Uitgerust met alle voordeelen en instellingen eener beschaafde maatschappij trad het een eeuw geleden zijne onafhankelijkheid in. Wat is er van die instellingen overgebleven? Herhaalde revoluties bedreigen het leven en de eigendommen der ingezetenen; van orde, rust en veiligheid is geen sprake meer. Slechts op die plaatsen, die in onmiddelijk verkeer met de buitenwereld staan, is het verguldsel der wetten en instellingen der blanken nog te bespeuren."

Het behoort niet tot onze taak Haïti, tegen de aanvallen van den heer H. en van *Sir Spencer* te verdedigen. Toch kunnen wij niet nalaten er met

een enkel woord op te wijzen, dat niet alles wat ons tegen Haïti wordt opgedischt onomstootelijke waarheid is, zoomede dat veel van hetgeen aan Haïti verweten wordt, niet het gevolg is van hunne Afrikaansche afstamming, maar aan geheel andere oorzaken moet worden toegeschreven.

De heer STEPHEN PICHON, de tegenwoordige Minister-Resident van Frankrijk in Haïti, schijnt het volstrekt niet met *Sir Spencer* eens te zijn. "*C'est un peuple civilisé, aimant sincèrement la France,*" zeide hij aan een Interviewer van een der Parijsche bladen. Dat klinkt anders. Wij mogen dus minstens aannemen, dat *Sir Spencer* er op uit was, de zwarte Republiek zoo zwart mogelijk af te schilderen, en zich daarom aan eenige overdrijving heeft schuldig gemaakt. Dat behoort er nu eenmaal zoo bij als men van Afrikanen en hunne afstammelingen spreekt en schrijft. Hoe zwarter hoe mooier.

Het verwijt door den heer H. den Haïtianen naar het hoofd geworpen, dat het land door herhaalde revolutiën geteisterd wordt, kan aan elk volk van Zuid-en Midden Amerika gedaan worden. In het eene land wat meer, in het andere wat minder, nergens behooren de revolutiën tot de zeldzaamheden. Zonder vrees voor tegenspraak durven wij beweren, dat, zoo men een statistiek van de revolutiën in deze streken opmaakte, de Neger Republiek volstrekt niet aan het hoofd van de lijst zou komen te staan. Wellicht zou zij, zoo al niet geheel onderaan, althans niet verre van daar hare plaats vinden. Met andere woorden, dit euvel waaraan de Haïtiaansche bevolking lijdt, mag niet worden toegeschreven aan de omstandigheid dat zij van Afrikaanschen oorsprong is.

Gansch andere oorzaken hebben schuld aan die herhaalde en dikwijls gestadige revolutiën. In de eerste plaats dient gewezen te worden op den

grooten overgang, op den sprong mag men zeggen, van den toestand van eene in knellende banden gebœide kolonie tot den meest vrijzinnigen republikeinschen regeeringsvorm. Geen tijdperk van voorbereiding, van overgang, van opvoeding voor die vrijheid.

In de tweede plaats mag als factor voor die zich zoo dikwijls herhalende revolutiën, het voorbeeld van het betrokken moederland genoemd worden. Spanje kan immers zijne *pronunciamientos* bij meervouden tellen, en Frankrijk heeft ook meer dan éene revolutie meegemaakt.

Neemt men daarbij nu nog in aanmerking, dat de meeste plaatsen van Zuid-en Midden Amerika, Haïti en Sto. Domingo, voornamelijk door fortuinzoekers, vrijbuiters, zeeschuimers, mannen van het zwaard zijn ontdekt, gekoloniseerd, overwonnen of overrompeld geworden, dan kan de revolutionaire geest die daar overal heerscht, geene verwondering baren, dan zou het eene onbillijkheid zijn voor dien geest in Haïti den Afrikaan verantwoordelijk te stellen.

DN. ESTANISLAO S. ZEBALLOS merkt in eene wel doordachte en goed geschreven studie over dit onderwerp, voorkomende in *The North American Review* met recht op, dat het moeielijk is voor bewoners van andere oorden, zich van die gestadige burgeroorlogen een denkbeeld te maken, en zulks om de eenvoudige reden, dat men geene rekening houdt met de verschillende *oorspronkelijke* toestanden, waarin die landen verkeerden ten opzichte der kolonisatie. Hij zegt verder: "The States of the American Union were founded by enlightened people, comprising among their numbers, many religious enthusiasts and missionaries versed in matters of government, while the Spanish American countries on the other hand were founded by military men of the middle ages, who came from

Southern Europe where the feudal system was imperative and at a time when ideas were neither clear nor well settled concerning the civil and political principles, which served for the government of all civilized lands. An infusion of the blood of the warrior element of European feudalism, sometimes rebellions against its King and at others patient unto death, instead of ameliorating, only accentuated the effects of the law of social heredity in Spanish America."

Wat de geleerde schrijver van Spaansch Amerika zegt, is ook van toepassing op Haïti, en ongelukkig thans ook op Brazilië.

Hiermede konden wij gerustelijk voor goed Haïti vaarwel zeggen, zoo wij niet nog bewijzen wilden, dat de geheele verwijzing naar Haïtiaansche toestanden geen steek houdt, dat de vrees dat Curaçao, zoo het kiesrecht zijn deel mocht worden, zich even als Haïti van het moederland zou losscheuren, niets dan een hersenschim is, dat in geen gezond brein zou kunnen opkomen.

„Zij hebben Haïti voor oogen en zullen zeer goed begrijpen, dat wat daar gedaan werd, ook op Curaçao gedaan kan worden," zijn woorden van den schrijver, die wij reeds hebben aangehaald.

Hoe kan het bij iemand opkomen een land van meer dan 430 geographische mijlen te vergelijken met een eilandje van nog geen acht geographische mijlen, eene bevolking van ruim 500000 (8) zielen met eene van ter nauwernood 25000? Een land van productie, dat in 1892 alleen aan koffie, katoen, mahonie- en geelhout voor eene waarde van meer dan 40 millioen gulden heeft uitgevoerd, met onze kale rots, waar niets dan phosphorzure

(8) Volgens de laatste volkstelling is het getal inwoners van Haïti thans 1.200.000.

kalk, zout en wat dividivi gevonden wordt? Waar zijn de bosschen waaruit men de blanken onverwachts en onverhoeds zal kunnen overvallen, voor een overmacht der blanken zal kunnen schuilen? Waar de banaan en de casave, die de strijdlustigen voor den hongerdood moeten behoeden?

Wij hebben een te goeden dunk van het goed oordeel en gezond verstand van den schrijver, dan dat wij zouden kunnen aannemen, dat hij inderdaad, in vollen ernst kan vermeenen, dat bijaldien de negerbevolking bij de verkiezingen de meerderheid mocht verkrijgen, zij het voorbeeld van Haïti zal volgen en zich van Nederland losscheuren. Zullen zij, die negers van de toekomst, dan zoodom zijn om niet te beseffen, dat mocht eene overrompeling al voor een oogenblik gelukken, de straf het misdrijf op de hielen zou volgen? Zullen zij dan zoo van alle verstand en doorzicht ontbloot zijn om niet te voorzien dat al mocht Nederland hun verraad ongestraft laten, zij zich geen oogenblik in hunne onathankelijkheid zullen verheugen, maar zonder vorm van proces door een der naburige Republieken zullen worden ingepalmd?

Neen, het kan den schrijver geen ernst zijn. Het was slechts eene sensatie-makende tirade, zonder behoorlijk nadenken daarhenen geworpen.

Vergissen wij ons echter en is het den schrijver inderdaad ernst met zijn vrees, dat Curaçao een tweede Haïti zal worden, dan moeten zijne tegeningenomenheid en vooroordeel tegen Curaçao al bijzonder groot zijn, en dan vreezen wij dat zijn kwaal ongeneeslijk is, althans wij verklaren ons tot die genezing onbekwaam en willen haar zelfs niet beproeven.

“*Tempora mutantur.*” Ja, wel veranderen de tijden, roept men onwillekeurig uit, als men bedenkt welke milde begrippen omtrent slavenhandel en slavernij thans heerschen en zich den toestand in herinnering brengt, waaronder van oudsher tot nog zoo onlangs de slaven bij de verschillende volkeren gebukt gingen.

Toen de slaaf koopwaar, handelsartikel, machine, *thans* de slavernij in alle beschaafde landen opgeheven, de slavenhandel zelfs met kracht van wapenen bestreden.

Het is volstrekt ons doel niet in eene beschrijving van den slavenhandel en de slavernij te treden, hun oorsprong op te sporen, noch aan te toonen van hoeveel gewicht zij wellicht geweest zijn voor de ontwikkeling en materieele vooruitgang van geheel Zuid-Amerika, van de West-Indische eilanden in het bijzonder.

Voor ons oogmerk is het voldoende er op te wijzen, hoe de van Afrika naar de West-Indiën gevoerde slaven, niet als menschen maar, als het ware als vee behandeld werden, — hoe dat langzamerhand meer humane begrippen zich baan wisten te breken en ze als menschen — ofschoon dan ook van mindere soort — werden beschouwd, om eindelijk den tijd te doen aanbreken. dat zij dezelfde rechten als de vrijgeborenen verkregen.

De oorlogen door de vorsten van Afrika onderling gevoerd, werden in de 16e eeuw en later niet zelden door Europeanen gevoerd, met het eenig doel om slaven voor hunne koloniën te verkrijgen. De uit de binnenlanden op onderscheidene wijze geroofde negers werden naar de zeekust gevoerd, om daar aan boord van daartoe opzettelijk uitgeruste schepen naar de verschillende koloniën te worden overgebracht.

Om ons meer bepaald met de Hollandsche koloniën bezig te houden stippen wij aan dat in den

beginne de slavenhandel alleen door de West-Indische Compagnie mocht gedreven worden, en dat eerst later, bij het openstellen van de vaart op de Afrikaansche kust voor den slavenhandel, ook schepen van particulieren voor hunne eigenaren opgekochte— dat is voor handelsartikelen ingeruilde—slaven vervoerden, nadat hiervoor aan de W. I. Compagnie een recognitie-geld betaald was.

Terwijl de handel nog uitsluitend door de Compagnie gevoerd werd, bracht men de opgekochte slaven naar die zeeplaatsen, waar Nederlandsche kantoren gevestigd waren en waar, zooals bij voorbeeld te St. George d'Elmina, eene sterkte gebouwd was ter bescherming van dien vroeilijken menschenhandel.

“Daar gekomen liet men hen den ganschen dag in de vrije lucht onder behoorlijke bewaking; vervolgens werden zij gewasschen en met olie ingesmeerd, opdat hun huid er glansrijk zou uitzien; men gaf hun daar het allernoodigste voedsel. . . . tot dat zij eindelijk naar den directeur-generaal en raad-fiscaal werden gevoerd, en onder opzicht van dezen door de chirurgyns nauwkeurig werden onderzocht.

“Dat voorloopig onderzoek geschiedde om de *Pièces d' India*, of leverbaren, van de *Bonkjes*, of onleverbaren, te onderscheiden.

“Het brandmerk, voorzien van den naam of het wapen der Compagnie, lag intusschen reeds in het vuur om al de voorgoed gekozenen op de borst te merken.” [W. BOSMAN, *Naauwkeurige beschrijving van de Guineesche Goud-tand- en slavenkust*, in 1704 uitgegeven.]

“Toen later de slavenhandel mede voor rekening van particulieren gedreven werd, ontvingen de aldus gekeurde slaven het merk van den kooper meestal op den arm.

“Het onderzoek had dan onder opzicht van

den kapitein plaats, waarbij de slaven, evenzeer als wanneer zulks voor de Compagnie geschiedde, zoowel vrouwen als mannen, geheel naakt waren. . . . Zoo spoedig mogelijk werden zij in den hiervoren beschreven toestand — somtijds ontvingen zij van den kapitein een pandje tot dekking hunner schaamte — naar de schepen gevoerd, en daar van 300 tot 350, en van 600 tot 700 in één schip geladen.

“De mannen werden van de vrouwen gescheiden; de eersten geboeid en vervolgens om ruimte te winnen, zoo dicht mogelijk op een gepakt. De benauwde en verpestende atmosfeer in dergelijke slavenschepen veroorzaakte dikwijls besmettelijke ziekten, en dikwijls vielen er vele slachtoffers op de reis.” (HARTSINCK *Beschrijving van de wilde kust of Guiana*).

“De ellende op het slavenschip, de gruwelen die meermalen aldaar gepleegd werden, zijn verscheidene malen beschreven. Hoezeer het hart bloedt bij de lezing van dergelijke tooneelen, gelooven wij echter, dat *die schrijvers nog verre beneden de werkelijkheid zijn gebleven*. . . . Zij kwamen gewoonlijk als levende geraamten aan land.

“Nu liet men hen bij gedeelten, nadat zij eerst van katoenen schorten of broeken voorzien waren, onder geleide van eenige matrozen door de straten op-en nedergaan, om hunne leden die door het lange op één gepakt zijn, stram waren geworden, wat leniger te maken, opdat zij bij den verkoop de vereischte vlugheid mogten ten toon spreiden. . . .

“De nieuwe eigenaar liet dan met een gloeienden stempel, de eerste letters van zijn naam op de borst of den arm van den slaaf of de slavine inbranden.

“Dit was alzoo het tweede brandmerk dat zij ontvingen.” (J. WOLBERS, *Geschiedenis van Suriname*, uitgegeven in 1861.)

“De schepen indertijd bij den slavenhandel in gebruik en waarop 300 tot 350 koppen slaven plaats moesten vinden, waren gewoonlijk 120 voet lang, 25½ voet breed met een diepgang van 11 voet. Het is dan ook geen wonder dat er van 25 tot 50 per cent der lading op de reis overleed.” (THOMAS A. JANVIER, *New York Slave Traders*, een opstel voorkomende in *Harper's Monthly* van Januari 1895.)

Dat de slaven, eenmaal eigendom der particulieren, planters of kooplieden, ook als machines en koopwaar beschouwd werden, zal wel geen be- toog behoeven; dat zij door enkelen slecht behan- deld, mishandeld werden, is van algemeene bekend- heid. Wel volgde men niet het voorbeeld van een volk der oudheid,— wij gelooven de Scythen.— dat, om zich van de algeheele onderworpenheid der slaven te verzekeren, hun de oogen uitstak en dus inderdaad *blinde* gehoorzaamheid van hen erlang- de. Toch is er reden om te ijzen als men de be- handeling nagaat, die de slaven, ook in de Hol- landsche koloniën, moesten ondervinden van af het oogeblik, dat zij werden aangevoerd tot aan hun- nen dood, een dood dikwijls het onvermijdelijk gevolg van den toestand waarin zij geplaatst wa- ren, van mishandeling en wanhoop.

Zwaar, zeer zwaar was het werk, dat van hen gevorderd werd. Door *bomba's* — gewoonlijk men- schen zonder ziel— gedreven, moesten zij dikwijls arbeid boven hunne krachten verrichten, tot dat zij er bij neer vielen, en dan . . . dan begon de zweep of bullepees dienst te doen, totdat zij met bebloed lichaam en door pijnen verteerd, het werk weder opvatten of zoo goed als dood ineenzakten.

Met onze tegenwoordige begrippen is het moeielijk ons een denkbeeld te maken hoe men zich zulke handelingen tegen zijn evenmensch, of- schoon dan ook van andere kleur, kon veroorloven.

Al die slavenhandelaars, slavenhalers en slavenhouders als onmenschen uit te krijten is gemakkelijk, maar niet overeenkomstig de waarheid. Door zoo vele goede en edele daden, door handelingen, die alsnog onze bewondering opwekken, onzen eerbied en achting afdwingen, hebben zij getoond den naam van mensch wel waardig te zijn. De oplossing ligt alleen in de omstandigheid, dat volgens de begrippen van toen, de "Afrikanen anders van nature waren dan de gewoone menschen, dat zij lager dan de mensch stonden." [9]

Die begrippen wijkten allengskens en maakten voor meer gezonde plaats. Men begon in den neger den mensch, zijns gelijke te zien. Eene betere behandeling volgde, en waar die betere behandeling door den eigenaar niet vrijwillig volgde, daar kwam het Gouvernement tusschenbeide om mishandelingen tegen te gaan. Dit ging niet in

(9) Als een staaltje, dat men de negers als zaak, koopwaar beschouwde, diene nog het volgende, dat wij ook ter wille der curiositeit mededeelen :

"In Augustus 1659 werden van wege den Vice Directeur van Curaçao Beck, onder het volgend Cognossement, vijf slaven naar Nieuw Nederland verscheept :

"Ik, *Jan Pietersen*, schipper naast God van mijn schip genaamd *Spheramundi*, thans zeilklaar liggende in de haven van Curaçao, om met den eersten goeden wind, dien God verleenen zal, te zeilen naar Nieuw Nederland, alwaar mijne ontlading zijn zal, beken onder den overloop van mijn voormeld schip van *Frans Bruyn* ontvangen te hebben:

5 koppen negers, waarvan eene meid, alles droog en wel geconditioneerd en gemerkt met het volgende merk **M**.

"Al hetgeen ik beloof te leveren, zoo God mij behouden reis verleent aan den Edel Achtbaren Directeur Generaal *Pieter Stuyvesant* of diens gemachtigden, mits mij betalende als vracht op voorzegde goederen," enz.

(Dit Cognossement komt voor in het reeds aangehaald opstel uit de *Harper's Monthly*. Wij geven het niet weer in de toenmalige spelling, daar het door den schrijver in het Engelsch wordt medegedeeld.)

eens in zijn werk ; vele, vele jaren waren noodig om dezen ommekeer algemeen ingang te doen vinden.

Tegen de meer verlichte denkbeelden omtrent de slaven werd strijd gevoerd, harde strijd. "De negers moeten met de zweep behandeld worden, zij zijn lui, werken niet vrijwillig," heette het.

"*Zij zijn lui,*" maar men vergat dat hun arbeid, in den staat van slavernij waarin zij verkeerden, onbeloond bleef. *Het loon verzoet den arbeid,* maar de neger moest werken en zwoegen, en de zoetigheden van den arbeid zou hij niet genieten. De prikkel, die tot den arbeid aanzet, werd hem onthouden, maar de zwaarste arbeid werd van hem gevergd.

"Loon werd nergens verstrekt, zoo sober mogelijke kost tot voeding, de enkele lappen katoen tot kleeding, ter naauwernood voldoende om de schaamte te bedekken, de ellendige huisvesting kan niet als loon gerekend worden. Men moest het werktuig toch zoo lang mogelijk in beweging houden." [J. WOLBERS.]

Eens de dageraad voor den neger aangebroken, eens de bewustheid bij eenige blanken doorgedrongen dat de Afrikaan even goed mensch is als zij, kon de gevolgtrekking niet uitblijven, dat men geen recht had hem, den evenmensch, in slavenboeien geketend te houden. Het doemvonniss over de slavernij was geveld, de ten uitvoerlegging van dat vonnis slechts eene quaestie van tijd.

Wel werd door de behoudsmannen *quand même*, voor wie elke verandering met al geheelen ondergang gelijk staat, veel en fel gestreden om die nieuwe denkbeelden tegen te gaan, den neger slaaf te doen blijven. "*De koloniën gaan te niet ; met het gezag is het voor goed gedaan ; de neger is niet rijp voor de vrijheid,*" deze en meer andere

machtspreuken moesten dienst doen om de reeds door zoovelen noodzakelijk geachte emancipatie tegen te houden.

Van eene geringe minderheid werden de voorstanders der vrijverklaring al spoedig eene groote meerderheid; de emancipatie was een vol-dongen pleit.

Dezelfde argumenten, die opgeworpen waren tegen de vrijverklaring en gelijkstelling der negers, worden thans door den heer H. aangewend om de Regeering van het Moederland tegen te houden ons het kiesrecht te schenken.

Maar niettegenstaande de kreten door de tegenstanders der emancipatie aangeheven, kwam zij tot stand, en de uitkomst heeft bewezen dat die kreten niets waren dan: *words, words, words!*

Veel spoediger dan dit zelfs door de grootste optimisten kon verwacht worden, wist men zich, vooral op Curaçao, over het algemeen zeer goed in den nieuwen toestand, door de emancipatie in het leven geroepen, te verplaatsen en zich daarin te schikken.

In het koloniaal verslag over 1864 vinden wij vermeld:

“Ten aanzien van de in 1863 vrijgemaakte slaven, kan worden vermeld, dat zij in 1864 **voortgingen** met zich ordelijk en rustig te gedragen.”

De vrees dat zij zich van hunne getalsterkte bewust, tegen de blanken oproerig zouden gedragen, bleek dus al gedurende het eerste jaar na de emancipatie, ten eenemale ongegrond te zijn geweest.

In het Verslag over 1874, lezen wij:

“De verstandhouding tusschen de in het jaar 1863 vrijgemaakte slaven en het overige gedeelte der bevolking is **zeer bevredigend**. Het onderscheid, dat kort na de emancipatie nog wel eens

tusschen vrijgeborenen en gewezen slaven gemaakt werd, is, tengevolge van gemeenschappelijke belangen en gelijkheid van zeden, **sedert lang** verdwenen.

“Zoo uit een zedelijk als maatschappelijk oogpunt is de toestand der vrijgemaakten in de kolonie gunstig.”

Dit werd getuigd slechts tien jaren na de vrijverklaring.

Wij springen weder tien jaren over en slaan het Verslag van 1884 op. Wat? wordt er daarin met geen enkel woord van de vrijgemaakten gerept? Dit was niet meer noodig, zij hadden zich in minder dan twintig jaar geheel en al met de vrijgeborenen vereenzelvigd.

Zoo heeft de Curaçaosche neger zijne bedillers gelogenstraf, zoo heeft hij getoond de hem geschonken vrijheid ten volle waardig te zijn.

Zouden wij tegenover deze officiële mededeelingen meer geloof moeten slaan aan hetgeen de heer H. ons als zijn gevoelen, als gevolgtrekkingen van zijne waarnemingen, of wel van waarnemingen van anderen omtrent andere plaatsen, gelieft op te disschen?

Zou het waar zijn, dat er “geen merkbaar verschil bestaat tusschen het tegenwoordig standpunt van den neger met dat van honderd jaar geleden?” Hoe, geen merkbaar verschil in honderd jaar? Maar wat is dan toch wel een *merkbaar verschil* in de oogen van den heer H? Kent hij den toestand van honderd jaar geleden? Afgaande op hetgeen hij ons van den toestand van heden mededeelt, mogen wij aannemen dat hij omtrent den toestand van vroeger is als de blindgeborene, die de kleuren beschrijft.

Welhaast tellen wij 40 jaren van verblijf op dit eiland, waarvan wij 25 jaren als praktizijn bij het Hof van Justitie dezer kolonie werkzaam zijn.

In die betrekking vooral hebben wij gelegenheid te over gehad, met de verschillende gedeelten der bevolking in aanraking te komen, haar van nabij te leeren kennen. Geheel anders, gansch verschillend is het gevoelen dat wij omtrent de ontwikkeling van de zwarte en gekleurde bevolking van Curaçao koesteren. Groot is de vooruitgang, dien wij gedurende dien tijd hebben waargenomen, snel de vorderingen, zoowel op zedelijk als maatschappelijk gebied, door ons opgemerkt. Met het oog op het weinige, dat van Gouvernementswege tot de verstandelijke ontwikkeling van de vrijverklaarden, gedaan is geworden en nog gedaan wordt, mogen die vorderingen en die vooruitgang, opmerkelijk, wonderbaar heeten, en zoo zij al niet ten gunste van het negerras in het algemeen kunnen getuigen—welk ras de schrijvers nu eenmaal willen, dat in ontwikkeling met andere rassen niet op één lijn kan gesteld worden, en vergeten dat het in verschillende stammen moet verdeeld worden, waarvan eenige verre boven andere verheven zijn,—zeer zeker leggen zij gunstige getuigenis af van den *Curaçaoschen* neger.

Met de in verhouding tot het zielental uiterst geringe middelen, waarover de Roomsch-Katholieke geestelijkheid kan beschikken, worden door haar in de buitendistricten scholen onderhouden, die druk bezocht worden, en waar jongens en meisjes gretig het onderwijs ontvangen, dat daar gegeven wordt en dat uit den aard der zaak—om de geringheid der middelen—van beperkten aard moet zijn. Van het jongere geslacht kunnen zeer velen, zoo al niet de meesten, thans lezen en schrijven en ook rekenen. Deze scholen worden uit de Koloniale Kas karig gesubsidiëerd. Dat is het eenige dat door het Gouvernement voor de ontwikkeling van de negerbevolking in de buitendistricten, waar deze voor het meerendeel gevestigd is, tot nu toe

gedaan wordt. Men moet dan ook niet te veel snoeven op de “ernstige pogingen van het Bestuur om hunne ontwikkeling te bevorderen.”

De bewering is valsch, dat de negers niet even goed als de blanke voor ontwikkeling vatbaar zijn. Men plaatse hen onder gelijke omstandigheden, op even goede scholen, en zorg dat de meesters dezelfde aandacht aan den een en den andere besteden, en spoedig zal men overtuigd zijn, dat de geestvermogens van den zwarte en kleurling niet bij die van den blanke achterstaan. De onderwijzer moet echter onbevooroordeeld zijn, niet aan den leerling doen gevoelen, dat de neger tot een misdeeld ras behoort.

Vroeger hebben wij er wel eens ons werk van gemaakt, de jaarlijksche examens van particuliere inrichtingen van onderwijs bij te wonen, die soms te leiden, en niet zelden werd bij zulke gelegenheden onze aandacht getroffen door menigen krullenkop, met pikzwarten huid, die met oogen waaruit geest en verstand blonken, op alle vragen een even goed en juist antwoord wisten te geven als hunne melkwitte medescholieren.

“De twee rassen staan scherp tegenover elkaar, en emancipatie noch gelijkstelling als leden eener zelfde maatschappij hebben er iets toe bijgebracht, de klove, die hen scheidt, te verkleinen,” zegt onze schrijver.

Is het niet te ontkennen, dat gedurende het bestaan der slavernij tusschen de twee rassen—liever zouden wij zeggen tusschen meester en slaaf—eene klove bestond, die door de emancipatie niet in eens dicht gemaakt werd, niemand zal het onzen schrijver nazeggen, dat die klove na dertig jaar niet verkleind is. [10]

(10) Gedurende de slavernij zelfs was die klove niet zoo wijd als men, slechts afgaande op hetgeen de eene

Wij weten niet of de heer H. zich den Eersten Juli 1888 op Curaçao bevond. Toen werd het 25 jarig jubileum der Emancipatie gevierd, op eene wijze, die geheel Curaçao tot eere verstrekt. Neen, de heer H. kan niet hier geweest zijn en die feestviering hebben bijgewoond, want als hij waarheidlievend is, en daaraan willen wij niet twifelen, dan had hij moeten bekennen dat hij toen een indruk gekregen heeft, die alle vooroordeelen heeft uitgewischt, dan had hij de overtuiging moeten opdoen, dat zoo er alsnog eene klove tusschen de twee rassen bestaat, die ter nauwernood "merkbaar" is.

Door mannen van elken stand en rang, van elke kleur en godsdienstige gezindheid, door vrijgeborenen en vrijgemaakten werd dat feest op touw gezet, door de geheele bevolking werd het gevierd.

Oorspronkelijk hadden zich twee verschillende commissiën gevormd, eene met kapitaal en grootsche denkbeelden, de andere nederig en bescheiden. De eerste vertegenwoordigde meer de vrijgeboren bevolking, de andere de vrijgemaakten. Wel verdient het opmerking, dat de vrijgeborenen er tijd en geld voor over hadden, de eman-

schrijver den andere navertelt, wel zou denken. Een enkel staaltje slechts om dit ons beweren te staven.

In 1712 den 8n. October kwam *Cassard*, dezelfde die in het daaropvolgende jaar ons Eiland brandschatte, met 8 groote oorlogschepen en 30 kleinere vaartuigen, waarop 3000 soldaten waren, de rivier Suriname opvaren. Den volgenden dag begon hij Paramaribo te beschieten. De vrouwen en kinderen der blanken werden onder geleide van een aantal slaven naar de bosschen gezonden, opdat zij niet in handen der Franschen zouden vallen.

Die vrouwen en kinderen waren dus aan de genade der slaven overgeleverd ; hoe gemakkelijk zou het dezen geweest zijn, zich over de wreede behandeling, die zij zoo vaak, ook op last hunner meesteressen ondergingen, op deze hulp- en weerloozen te wreken ! Zij deden het echter niet, maar toonden bij die gelegenheid, eene edelmoedigheid, die voor hunne goede inborst pleit.

cipatie hunner zwarte broederen feestelijk te herdenken.

Op voordracht van den Gouverneur, den heer v. D. BRANDHOF, werden die beide Commissiën in-eengesmolten en aldus aan de feestviering de ware beteekenis gegeven, *de verbroedering*.

Gedurende verscheidene dagen werd feest gevierd, maar geen enkel oogenblik had de politie tussehenbeide te komen; alles liep af met eene orde, die voorbeeldig mag heeten, en de vrees van den heer H., dat zoo men de negers het kiesrecht schenkt, dit Curaçao tot een chaos zal voeren, een hersenschim doet zijn.

Zij, die van slavernij tot vrijheid verheven werden; zij van wie in één oogenblik, zonder eenige voorbereiding, zonder eenig toezicht (gelijk dit op Suriname wel noodig werd geacht) de slavenketenen verbroken werden, en die zich niet aan brood-dronkenheid, aan werkeloosheid of aan eenig wandgedrag overgaven, maar integendeel wier houding gedurende de daarop volgende 25 jaren zoodanig was, dat het jubileum als een verbroederingsfeest door en met de vroegere eigenaren in alle oprechtheid en vreugde des harten kon gevierd worden,—neen, men behoeft niet bevreesd te zijn, dat wanneer diezelfde vrijgemaakten, diezelfde negerbevolking, eens het recht verkrijgen om mede te werken aan de verkiezing en samenstelling van ons wetgevend lichaam,—een recht oneindig klein in vergelijking met de emancipatie— dat zij zich dan vergeten zullen, dat zij zich dan zullen te buiten gaan, hun verleden verloochenen, den broederband verbreken, zich van Nederland losscheuren, om een tweede Haïti te worden, “waar afgodendienst en menschenoffers weer in en zwang zijn, dierlijkheid en kannibalisme met al hunne afschuwelijkheden weer den teugel vieren.”

Ten bewijze dat voormeld feest ook bij de autoriteiten een goeden indruk heeft achtergelaten, diene het volgende, door ons uit de *Curaçaosche Courant* van 6 Juli 1888 overgenomen :

BEKENDMAKING.

“Gaarne betuigt de ondergeteekende, namens den Heer Gouverneur, de hooge tevredenheid van ZHEG. aan de **goede** bevolking van Curaçao, wegens de **ordelijke en waardige** wijze, waarop door haar het 25 jarig jubileum van de opheffing der slavernij in deze kolonie werd gevierd, **eene getuigenis dat Curaçao's ingezetenen weten de vrijheid naar waarde te schatten en haar waardiglijk te gebruiken.** (11)

Curaçao 3 Juli 1888.

De Procureur Generaal

SOL C. HENRIQUEZ.”

Een gedenksteen als HULDE AAN KONING WILLEM III met het onderschrift :

Een vrij en dankbaar volk Aan een edel en goed vorst,

op kosten van blanken en negers, van vrijgeborenen en vrijgemaakten vervaardigd en aan den ingang van het fort Amsterdam geplaatst, zal nog langen tijd getuigenis afleggen van den broederlijken geest, die op Curaçao heerscht, van de beschaving, die Goddank ons deel is.

De heer H. zou wel doen van tijd tot tijd als hij het fort voorbijgaat, zijne oogen naar het Zuiden te keeren en dien gedenksteen te aanschouwen, opdat hij nimmer, nimmer weer aanvechtingen

(11) Wij zijn zoo vrij geweest in dit en de vroeger aangehaalde officiële stukken eenige gedeelten met een vette letter te laten zetten.

krijge om te herhalen, dat de klove tusschen de rassen op Curaçao sedert de opheffing der slavernij niet verkleind is, dat er gevaar bestaat dat ons dierbaar eiland tot het kannibalisme vervalle.

Of denkt hij misschien dat het marmer liegt, dat de werkelijkheid geheel anders is dan hetgeen die steen moet vereeuwigen? Is de officiële verklaring van den Gouverneur en Procureur Generaal ook leugen? Is het *Souvenir aan de Feestviering*— eene pracht- uitgave, die de Drukkerij van de Heeren A. BETHENCOURT É HIJOS tot eere verstrekt, en tevens hoog getuigt van den kunstzin van drukkers en zetters, bijna allen kleurlingen en negers, — ook leugen en bedrog? Alles leugen, alles bedrog: alleen de heer H. weet het, hij alleen kent de waarheid.

Onze schrijver is verder van oordeel, dat “waar het Kaukasische ras eeuwen en eeuwen noodig gehad heeft om tot zijne tegenwoordige geschiktheid van zelfbestuur te geraken, men niet verwachten kan, dat de zwarten, die tot voor 30 jaren in de vernederende banden der slavernij verkeerden — een toestand waaruit zij geenszins zichzelf opgeheven hebben, doch waartoe de Christenzin en een gevoel van menschelijkheid van den blanke hen gebracht hebben,— diezelfde geschiktheid aan den dag zullen leggen.”

In de eerste plaats een woordje over dien tusschenzin: “Een toestand, waaruit zij geenszins zichzelf opgeheven hebben” enz.

Zoo iets ons in het opstel van den heer H. mishaagd, pijnlijk aangedaan heeft, dan is het deze tusschenzin, zoo onnoozel daarhenen geworpen. Dat noemen wij spotten met het ongeluk, of schrijven zonder eenig nadenken. Hoe kan men er den slaaf een verwijt van maken, dat hij zich niet zelf uit de slavernij heeft opgeheven? Eilieve, kon hij dat? werd hem daartoe de gelegenheid geschonken? of

werd niet veeleer alles in het werk gesteld om die eigen opheffing voor de massa onmogelijk te maken? En als zij, die massa, het éénmaal gewaagd heeft tegen den staat van slavernij, waartoe men haar gedoemd had, in verzet te komen, hun vrijheid te bevechten, hoe werden zij dan behandeld? Dan volgde er een verdelgingsoorlog tegen de vrijheidsminnende negers, dan werden er wreedheden bedreven, wier herinnering alsnog de haren doen ten berge rijzen. En wanneer zij dan overwonnen en ten onder gebracht waren, dan werden de muitelingen, die men gevangen genomen had, aan beulshanden overgeleverd, dan werd “de een (*Toela*) van onderen op geradbraakt, het aangezicht geblakerd, het hoofd afgehouden; dan werd een ander (*Bastiaan Carpata*) op een kruis gebonden om de executie van den eersten aan te zien alvorens hetzelfde lot te ondergaan; dan werd een derde (*Pedro Wakao*) na bij de beenen rondom het schavot te zijn gesleept en de handen te zijn afgekapt, het hoofd met een ijzeren moker verbrijzeld.” “Dan werden de meesten der overigen geradbraakt, en dit gaf zulk een schrik onder hen, dat zich binnen vier dagen meer dan 1000 kwamen aangeven en om levensbehoud smeeken. Aan die allen werd een vrijpas gegeven, nadat er als herkenningsteeken eerst een stuk van hun oor werd gesneden.” (G.J. SIMONS, *Beschrijving van het Eiland Curaçou* bladz. 53.)

Zoo werd — men schreef toen reeds 1795 — de zucht naar vrijheid bij de massa in de geboorte gesmoord.

Toch waren de slavenketenen voor enkele individuen te zwaar om te torschen. Toch stelden zij hun leven in de waagschaal om hunne vrijheid te verkrijgen. Hoevele *wantomba's* verlieten het eiland niet in kleine kano's, in de hoop daarin de overkust te bereiken en daar eene vrijheid deelach-

tig te worden, die men hier niet verkrijgen kon? Telkens weer vernam men, vóór de Emancipatie, dat van deze of gene plantage eenige slaven in eene kano ontvlucht waren, van hoe weinigen vernam men de aankomst! De meesten bereikten de plaats hunner bestemming niet, zijn, na dagen zwoegens tegen de baren, den hongerdood gestorven of werden door de golven verzwolgen. En toch hielden de *wantomba's* niet op; het gevaar schrikte hen niet af, *liever den dood dan langer in slavernij*.

Indien de schimmen van zoo velen, die wél getracht hebben zichzelf uit de vernederende banden der slavernij op te heffen, maar hun pogen met het leven hebben moeten bekoopen, slechts een enkelen keer om de sponde van onzen schrijver rondwaarden, om hem van zijne spotternij reenschap te vragen, voorwaar het zou hem bang om het harte worden, maar het ware eene niet te zware straf voor zijn vergrijp. Hopen wij dat die schimmen edelmoedig zullen zijn, den heer H. niet verontrusten, maar zijn vergrijp tegen hen aan gebrek aan nadenken toeschrijven.

Het is waar, de vrijverklaarden moeten hunne emancipatie danken aan den blanke, “aan den Christenzin en een gevoel van menschelijkheid van den blanke” gelijk de heer H. het noemt; maar, hoe groot die dankbaarheid ook diene te zijn, en ook zijn moge, doen die woorden van onzen schrijver onwillekeurig de vraag rijzen, aan *welken* zin en aan *welk* gevoel is het te wijten, dat zij tot slavernij gedoemd werden?

De Emancipatie der slaven was de afdoening van eene schuld, die de blanken door het invoeren der slavernij op zich geladen hadden. Het heeft lang genoeg geduurd alvorens die schuld werd afgedaan. Men verkleine de verdienste van die afdoening niet nog — zoo de voldoening eener schuld eene verdienste mag heeten, — door zich daarop te

verhoovaardigen, door den schuldeischer, die geduldig en gelaten de voldoening der schuld heeft afgewacht, te bespotten, te kleinachten.

Gelijk wij reeds gezien hebben is onze schrijver van oordeel, dat “waar het Kaukasische ras eeuwen en eeuwen noodig gehad heeft om tot zijne tegenwoordige geschiktheid van zelf bestuur te geraken, men niet verwachten kan, dat de zwarten, die tot voor 30 jaren in de vernederende banden der slavernij verkeerden, diezelfde geschiktheid aan den dag zullen leggen.”

Vergelijkingen, willen zij iets beteekenen, moeten niet gemaakt worden tusschen twee gansch verschillende toestanden; eene gelijkheid van toestanden is bij de vergelijking noodzakelijk.

Die gelijkheid ontbreekt bij des schrijvers vergelijking.

Het Kaukasisch ras bewoog zich gedurende die eeuwen, die het noodig had om tot de tegenwoordige geschiktheid [?] van zelfbestuur te geraken, niet te midden van een ander ras, dat die geschiktheid wel had. Het Kaukasisch ras had eeuwen en eeuwen noodig, voor wat thans wellicht in enkele jaren kan volbracht worden, omdat het onbekend was met zoo vele ontdekkingen en uitvindingen, waarop de laatste eeuwen zich mogen beroemen. Het Kaukasisch ras miste gedurende zoo vele eeuwen de voordeelen der drukkunst, die groote hefboom der beschaving en vooruitgang; stoom en electriciteit, waarvoor geene afstanden bestaan, waren onbekende grootheden.

De nieuwe volken hebben niet den weg af te leggen door de oudere gevolgd, althans zij hebben dien weg niet af te leggen met dezelfde middelen van vervoer. Postwagen en trekschuit hebben plaats gemaakt voor spoortreinen en stoombooten. Zouden de nieuwe volken niet in eens tot stoomvervoer hun toevlucht mogen nemen, maar moeten

zij van de meest primitieve middelen af aan beginnen, al de veranderingen, die het Kaukasisch ras van tijd tot tijd heeft ingevoerd, mee-, of beter gezegd, namaken, alvorens zij aan het gebruik van stoom mogen denken? Zullen zij met den vuursteen moeten aanvangen en de geheele reeks ontdekkingen en uitvindingen op het terrein van vuur en lichtmaken moeten doorloopen, alvorens tot de electricische vonk te mogen geraken?

Hoevele jaren hebben de Japanners, die gedurende eeuwen in diepen slaap verzonken waren, noodig gehad, om, nadat zij eenmaal wakker geschud waren en zich ernstig hadden voorgenomen, niet langer bij de Europeesche beschaving achter te staan, hoe lang hebben zij noodig gehad om zich die beschaving eigen te maken, al de voordeelen te genieten van uitvindingen en ontdekkingen, welke het Kaukasisch ras eeuwen gekost heeft te bereiken?

Hoe was Japan dertig jaren geleden, wat is het thans?

En wat waar is op materieel gebied, zal evenzeer blijken waar te zijn in het intellectueele en moreele. De Curaçaosche vrijgemaakten bewogen zich slechts 30 jaren als vrijen in eene beschaafde maatschappij. Dat is zoo, maar vóór de emancipatie leefden zij immers niet geheel en al afgezonderd en verwijderd van elke beschaving, konden zij toch niet gelijk gesteld worden met de 10 milioen wilde Afrikanen, die een inval in Nederland moeten doen.

Maar, en dit is de hoofdzaak, wie verlangt, wie heeft ooit verlangd, dat die vrijgemaakten allen, al dadelijk tot het uitoefenen van het kiesrecht zullen geroepen worden? Was er bij iemand hoegenaamd, die over het kiesrecht voor Curaçao geschreven heeft, ooit sprake van dat ons

algemeen stemrecht moet worden toegekend ?

Is het tegendeel niet waar ?

Ongetwijfeld is het Curaçaosch weekblad, DE WEKKER, het orgaan, dat met de meeste kracht, en het meest gestadig, op de invoering van het kiesrecht heeft aangedrongen. Welnu, heeft het ooit algemeen stemrecht voorgestaan ? De volgende stereotype, die sedert jaren in dat blad verschijnt, is het antwoord op die vraag.

“ En Curaçao's ingezetenen wenschen voor zich en de overige eilanden der kolonie het recht om volgens een kiesstelsel, dat de betaling van zeker quantum belasting tot grondslag heeft en waarbij met de capaciteiten rekening wordt gehouden, vertegenwoordigers hunner belangen te kiezen en naar den Kolonialen Raad af te vaardigen.”

Zoo en niet anders stellen wij en allen, die dit onderwerp bij ons hebben behandeld, ons het kiesrecht voor Curaçao voor. En het zal nog jaren duren, meer jaren wellicht dan noodig zijn om de Curaçaosche vrijgemaakten op ééne lijn van beschaving te stellen met de groote massa's van het Kaukasisch ras, alvorens, met een behoorlijk kiesstelsel, de verkiezing in handen der vrijgemaakten, der door schrijver zoo verachte negers, zal vallen.

Wij hebben nog een gewichtig punt van aanklacht tegen de Curaçaosche negerbevolking te onderzoeken, namelijk, het gebrek aan zedelijkheid waardoor zich die bevolking zou hebben doen kennen.

De schrijver zegt daaromtrent :

“ Wat er van den vooruitgang der zwarten thans te zeggen valt, kan men nagaan, als men weet, dat niettegenstaande de ernstige pogingen van het bestuur om hunne ontwikkeling te bevoor-

deren door het oprichten en subsidieeren van scholen, niettegenstaande den onvermoeiden bekeeringssijver der R. K. geestelijkheid, nog twee derden van het aantal kinderen op Curaçao in onecht geboren worden; dat het O. M. ronduit verklaarde bij de terechtstelling eener vrouw, beschuldigd van poging tot kindermoord, dat het gevoel van schaamte, dat eene ongetrouwde moeder elders gevoelt, onder de lagere bevolking van Curaçao niet bestaat en de verdediger der beschuldigde zulks erkende."

Van veel gewicht mag des schrijvers argument omtrent het aantal buiten echt geboren kinderen geacht worden, en zal dit punt dan ook een onderwerp van gezet onderzoek voor ons uitmaken; alvorens echter, een woordje over het gevoelen van het Openbaar Ministerie en den verdediger bij de behandeling eener strafzaak, welk gevoelen, hetzij met allen eerbied gezegd, wij wel met geen onvoorwaardelijk *Amen* zullen moeten bevestigen.

Ook wij waren op de terechtzitting van het Hof van Justitie van den 19n. Juni 1894 tegenwoordig, en zoo ons geheugen ons geene parten speelt, heeft de geachte ambtenaar van het O. M. toen niet gesproken van vrouwen "*onder de lagere bevolking,*" maar wel van "*vrouwen van de klasse, waartoe beschuldigde behoort,*" daarmede klaarblijkelijk niet anders bedoelende dan de straatvrouwen. Op alle manieren, bij de ontwikkeling eener beschuldiging en het voordragen der verdediging laten O. M. en verdediger niet na soms een argument te bezigen, dat niet geheel en al op juistheid kan bogen, dat zij bij eenig nadenken niet zouden herhalen. Zoo ook wellicht ten deze. Maar, heeft de verdediger wel zoo gaaf weg verklaard, het gevoelen van het O. M. te deelen? Heeft hij niet veeleer beweerd, dat er in het behandeld

geval aan geen kindermoord moest gedacht worden, omdat hier, volgens het eigen systeem van het O. M. het motief tot de gepleegde misdaad, namelijk de schaamte der ongetrouwde moeder, ontbrak? Dit is nu wel bijna hetzelfde als wat de schrijver ons mededeelt, maar toch . . . geheel anders.

Wat is er nu aan van die twee derden onechte geborenen, de mededeeling waarvan de schrijver doet voorafgaan door de vraag: "Hebben de dertig jaren van vrijheid dan niets *voor de zwarten* gedaan?"

Door deze vraag wijst ons schrijver zelf den weg aan, dien wij bewandelen moeten; dat wij verband dienen te zoeken tusschen het getal der onecht geborenen en den tijd der emancipatie.

De koloniale verslagen naslaande vinden wij het volgende:

Jaar	Geborenen	Echte	Onechte	pCt. Onechte
1864	813	146	667	81
1874	866	172	694	80
1884	830	256	574	69
1892	857	310	547	64

"zwarten"

Dus reeds in 1884. omstreeks den tijd dat de vrijgeborenen moeders begonnen te worden, eene merkbare verbetering, ongeveer 12 percent.

Acht jaren later, het jaar door schrijver waarschijnlijk bedoeld, weer eene verbetering van 5 percent.

Wij zijn ook, dank de goedwilligheid van den Heer Gouvernements-Secretaris HELLMUND, in de gelegenheid geweest de geboorteregisters van Curaçao over het pas afgelopen jaar 1894 na te gaan. Gedurende dat jaar wijzen die registers 959 geboorten aan, waarvan 367 in echt en 592 buiten echt. De buiten echt geborenen vertegenwoordi-

gen dus 62 per Cent. In twee jaren tijds wederom eene verbetering van *Twee* per Cent.

In 1874 was het getal der onechte geboorten nog 80 per Cent, in 1894 slechts 62 per Cent, dus in 20 jaren achttien per Cent verbetering.

Wij gaan bijgevolg wel vooruit.

Dit wil niet zeggen, dat die cijfers ons bevredigen, dat de verhouding tusschen echte en onechte geboorten niet nog *zeer slecht* moet worden genoemd, maar waar in 20 jaren zooveel is verkregen, mag men met recht vertrouwen, dat op den ingeslagen weg zal worden voortgegaan, dat onze toestand ten dien opzichte spoedig de vergelijking met andere plaatsen gunstig zal kunnen doorstaan.

Bij die vergelijking zal men echter altijd dienen acht te slaan op de omstandigheid, dat in de tropen de geslachtsdriften heviger zijn, dan in meer gematigde luchtstreken, en moet ook rekening gehouden worden met de Curaçaosche toestanden in vergelijking met die van elders, waar ten gevolge van het MALTHUS-stelsel en andere onnatuurlijkheden, zelfs het huwelijk ontheiligd wordt, en welke stelsels, buiten huwelijk toegepast, verhinderen dat de ontucht onder statistiek kan gebracht worden. Het groot aantal in onecht geboren kinderen op Curaçao mag als bewijs strekken, dat die "afschuwelijke dierlijkheden" der beschaving hier nog niet zijn doorgedrongen.

Schrijver geeft klaarblijkelijk de schuld van de wanverhouding tusschen echte en onechte geboorten, aan onze *zwarte* bevolking. Dit toonen zijne woorden: "Wat van den vooruitgang der *zwarten* te denken?" ten duidelijkste aan.

Er bestaan geene bijzondere statistieke tabellen omtrent de kleur van de geboren kinderen of liever der moeders, maar toch is het ons niet onmogelijk aan te toonen, dat de schuld elders dan bij de *zwarten* gezocht moet worden.

Niemand zal ontkennen dat voornamelijk in het stadsdistrict en het 1e. district, naar verhouding, de meeste blanken gevonden worden. De 3e., 4e. en 5e. districten zijn het sterkst door de zwarten bevolkt. Dáár bevinden zich de meest uitgebreide plantagieën, die elk eene groote slavenmacht hadden; de emancipatie heeft niet ten gevolge gehad, dat de vrijverklaarden die plantagieën in massa verlaten hebben, zoo dat dan ook alsnog de groote meerderheid der “zwarten” in die districten woont.

Welnu, als wij de geboorte-registers over het jaar 1894 nagaan, dan kunnen wij daaruit omtrent ons onderwerp eene groote leering opdoen.

Van de 959 op het geheel eiland geboren kinderen, waarvan 592 buiten echt, komen ten laste van het stads- en 2e. district 554 geboorten, waarvan slechts 170 echte en niet minder dan 384 onechte, dus bijna 70 per cent onechte.

In de drie andere districten werden 405 kinderen geboren, waarvan 197 in echt en 208 buiten echt, dus eventjes 51 percent onecht.

Een verschil van ruim 18 per cent tusschen de door de gemengde bevolking bewoonde districten en die, bijna uitsluitend door de “zwarten” bevolkt. **Een verschil ten gunste der zwarten.**

Behoort dat verschil voornamelijk aan den invloed van de R. K. geestelijkheid te worden dank geweten, welke invloed uit den aard der zaak in de buitendistricten veel grooter is dan in de stad en hare onmiddellijke omstreken, er zijn ook andere factoren, die aan dat verschil niet vreemd zijn.

Curacao is eene garnizoens- en havenplaats, en in zulke plaatsen is de verhouding altijd minder gunstig, wat de zedelijkheid betreft, dan op plaatsen waar geene soldaten liggen en die niet door matrozen bezocht worden.

In verhouding tot ons zielental wordt Cura-

gao door een bijzonder groot aantal schepen aangedaan. Dat dit de zedelijkheid niet in de hand werkt, behoeft geen betoog.

Vele militairen van minderen rang kiezen zich al spoedig na hunne aankomst alhier eene vrouw, met wie zij als gehuwden leven; de door hen gewonnen kinderen versterken het getal buiten echt geborenen, althans in den beginne; later, wanneer zij zich meer aan de vrouw en de moeder hunner kinderen *gehecht* hebben, treden zij in het huwelijk en worden die kinderen *geëcht*. Ook buiten den militairen stand geschiedt dit niet zelden.

Laten wij weder de registers van den burgerlijken stand over de reeds vermelde jaren nagaan.

Bij het opvolgend huwelijk der ouders werden de volgende kinderen geëcht:

In 1864.....	126
in 1874.....	41
in 1884.....	145
in 1894.....	46

in vier jaren..... 358, bijgevolg gemiddeld 90 's jaars. Dit getal behoort dus eigenlijk van het jaarlijks opgegeven getal onecht geborenen te worden afgetrokken, hetgeen ons een verschil van ongeveer tien percent zou geven. Hierdoor vermindert de wanverhouding van twee derden tot één helft, en die uitkomst is, minst genomen, bemoedigend voor het vervolg.

Dit staat nu onomstootelijk vast: *niet* de zwarten moeten in de eerste plaats verantwoordelijk gesteld worden voor de wanverhouding waarop gewezen is.

In het *Souvenir aan de Feestviering* van den 25 jarigen herdenkingsdag van de Emancipatie, van welk *Souvenir* wij reeds op bladz. 45 gewaagden, komen vele schoone denkbeelden en goed ge-

schreven opstellen voor, die ten overvloede het bewijs leveren, dat Curaçao niet onbeschaafd, niet onrijp is. Onder die gedachten viel onze aandacht op twee, die bij het bespreken der zedelijkheids-quaestie wel op hare plaats zullen geacht worden :

“Heeft de mindere man gebreken, zoekt wel en gij zult diezelfde gebreken, misschien in een anderen vorm en beter verholten, ook bij den hooger stand aantreffen.”

“Slechts het edel en goed voorbeeld der vrijen kan de verkeerdheden, der slavernij eigen, uitwischen.”

Maar die geheele zedelijkheids-quaestie heeft met het kiesrecht weinig of niets re maken. Althans voor Suriname, waar, van de 1634 in 1864 geboren, 1479 buiten echt waren, dus ruim 90 percent, heeft die wanverhouding de invoering van het kiesrecht niet tegengehouden.

En hiermede vermeenen wij de ongegrondheid te hebben aangetoond van hetgeen door den schrijver is aangevoerd, ten betooge dat de bevolking van Curaçao niet rijp is voor het kiesrecht.

Wellicht langer dan strikt noodig was, hebben wij ons met de verschillende onderdeelen beziggehouden, doch wij wenschten tegen de van allen grond ontbloote beschuldigingen van den schrijver geene machtspreuken en holle phrasen, maar alles afdoende bewijzen te stellen ; zijne als droog zand aan elkander hangende argumenten wilden wij bestrijden met waarheid en juistheid. Wij hebben schrijvers en cijfers laten spreken, officiëele bescheiden onderzocht en aangehaald, en niet op eigen wijsheid gesteund.

Maar hebben wij getracht de bevolking van Curaçao, vooral de zwarte bevolking, van de op

haar geworpen smetten te zuiveren, verre van ons de bewering, dat die bevolking smetteloos is. Neen, zij heeft hare gebreken gelijk elke andere bevolking, maar tegenover die gebreken staan ook goede hoedanigheden, die op prijs gesteld moeten worden. Over het algemeen mag men zeggen, de Curaçaosche bevolking staat in geen opzicht ten achteren bij de bevolking van andere plaatsen, waar de toestanden even als op Curaçao zijn; integendeel, wij zijn er van overtuigd, dat zij de vergelijking met die plaatsen glansrijk kan doorstaan. En wat meer zegt, ook met plaatsen, waar de toestanden niet gelijk zijn aan de onze, behoeft Curaçao de vergelijking niet te vreezen.

“Zou Engeland, zou Nederland er thans reeds toe durven overgaan, hunnen Oost-Indischen koloniën invloed op eigen zaken toe te kennen, hen tot zelfbestuur rijp te verklaren?” vraagt schrijver in den loop van zijn opstel.

Wij laten de Engelsche *Oost-Indiën* op zijde, omdat wij gulweg moeten bekennen, van de toestanden daar zeer weinig af te weten en er wars van zijn, zaken te bespreken die wij niet kennen, maar mogen niet nalaten er op te wijzen, dat aan de Engelsche *West-Indische* koloniën, wier toestanden veel meer overeenkomst met ons eiland dienen te hebben, dan dit met de Oost-Indische het geval kan zijn, invloed op eigen zaken is toegekend en zij wel tot zelfbestuur rijp zijn verklaard.

In West-Indië heeft Engeland de volgende koloniën: *Jamaica, Turksche Eilanden, de Bahamas, Antigua, Montserrat, Nevis, St. Kitts, Dominica, de Virgin en Cayman eilanden, Grenada, St. Vincent, Tobago, St. Lucie, Barbados, Trinidad*; in andere gedeelten van Amerika *Canada, New-*

foundland, Britsch-Guiana, Bermuda en Britsch Honduras.

Zoowel *Canada* als *Britsch-Guiana* moeten buiten sprake blijven, want daar is, naar het beweren van den schrijver, het overwicht in handen van geboren Engelschen en hunne afstammelingen. (N. B. Dit neemt niet weg dat er thans in *Canada*, onder die geboren Engelschen en hunne afstammelingen, eene sterke partij is, die op aanhechting aan de Vereenigde Staten aandringt, en naar men beweert, die in een niet te lang verschiet, waarschijnlijk bewerken zal. — Deze bijvoeging is niet van den schrijver, dien wij bestrijden, maar van ons.)

Hoe is het nu met al de overige Engelsche koloniën gesteld, waar wij mogen aannemen dat het overwicht niet in handen van geboren Engelschen en hunne afstammelingen is?

In *Jamaica* is een wetgevend lichaam, bestaande uit 15 leden, waarvan 4 *ex-officio*, 2 door de Regeering benoemd en 9 door stemgerechtigden gekozen. De *Turksche eilanden* staan onder dit wetgevend lichaam.

De *Bahamas* hebben eene *Vertegenwoordiging* van 29 leden.

Antigua, St. Kitts, Nevis, Dominica, Montserrat en de *Virgin eilanden* vormen één groep onder den naam van *Leeward Islands*, en hebben een wetgevend lichaam, waarvan 10 leden door de Regeering benoemd en 10 door stemgerechtigden gekozen worden.

De *Windward Islands*, waartoe *Grenada, St. Lucie* en *St. Vincent* behooren, hebben geen gezamenlijk wetgevend lichaam, maar wel heeft elk eiland één op zich zelve, zoo als *Grenada*, dat bestaat uit 13 leden, waarvan 6 ambtenaren.

Barbados heeft een *House of Assembly*, bestaande uit 24 leden, door stemgerechtigden, met zeer gematigden census, gekozen.

Trinidad en Tobago staan onder één wetgevend lichaam, waarvan de leden echter allen door de kroon benoemd worden. (12)

New-foundland heeft een *House of Assembly* van 36 leden, allen door het volk gekozen. Alle mannelijke personen boven 21 jaar hebben sedert 1889 kiesrecht.

In *Britsch-Guiana* bestaat een *Raad van Politie*, waarvan 7 leden door de kroon benoemd en 8 direct door het volk gekozen worden. (13)

In *Britsch-Honduras* bestaat mede een wetge-

(12) Dat voor *Trinidad en Tobago* de leden van het wetgevend lichaam allen door de Kroon worden gekozen, is waarschijnlijk toe te schrijven aan de omstandigheid dat *Trinidad* tot 1797 eene Spaansche kolonie was en *Tobago* tot 1783 aan Frankrijk toebehoorde.

(13) Omtrent *Britsch Guiana*, dat eigenlijk even als *Canada*, buiten sprake had moeten blijven, vinden wij eenig verschil in de door ons geraadpleegde werken.

Volgens *Whitakers Almanack for 1893* is de Raad van Politie zamengesteld gelijk in den tekst is opgegeven, "15 members, 7 officials and 8 elected by the direct vote of the people." Verder vinden wij daarin vermeld: "De Raad van Politie is het wetgevend lichaam, maar niet bevoegd tot het heffen of invoeren van belastingen, hetgeen uitsluitend tot de bevoegdheid van een Gecombineerden Raad behoort, bestaande uit den Raad van Politie en zes financiële vertegenwoordigers, direct door het volk gekozen, elected direct by the people, dus zonder trappen.

Hassell's Annual for 1893 zegt achter:

"GOVERNMENT representative, CONSTITUTION unique. EXECUTIVE in hands of Governor. LEGISLATION, conducted by Court of Policy of ten members, five official and five nominated by elected College of seven KIEZERS. To pass finance six elected representatives added, forming Combined Court. Dus verkiezing met trappen. Eerst wordt een College van Zeven Kiezers gekozen, welk College dan een gedeelte van den Raad van Politie kiest.

"De zeven Kiezers" dagteekenen zeker nog uit den tijd, dat de Kolonie Hollandsch was. Bij den vrede van 1814 was bepaald, dat de Hollandsche Wetten en Instellingen gedurende eene eeuw in stand zouden blijven.

vend lichaam, voor het grootste gedeelte door het volk gekozen.

Op *Bermuda* eindelijk—van de niet vermelde plaatsen hebben wij in de door ons geraadpleegde werken, geene opgaven gevonden — bestaat een *House of Assembly* van 36 leden, gekozen door kiesgerechtigden, die eigendommen bezitten van minstens £ 60.— waarde.

De Britsche koloniën in Amerika hebben dus bijna allen het recht hun wetgevend lichaam te kiezen.

Zien wij nu hoe het gesteld is met de koloniën van andere natiën in deze streken, alvorens naar Nederlandsch Oost-Indië over te steken.

Cuba en *Pto. Rico*, aan *Spanje* behoorende, hebben niet alleen kiesrecht voor hunne wetgevende lichamen, maar vaardigen buitendien vertegenwoordigers naar de *Cortes* te Madrid af.

De *Fransche* koloniën, *Martinique*, *Guadaloupe* *St. Barths*, een gedeelte van *St. Martin* en eenige andere kleine eilanden, hebben allen plaatselijke wetgevende lichamen door het volk gekozen. *St. Martin* bijv. heeft een raad van 21 leden op eene bevolking van nog geen 4000 zielen, en zendt buitendien een afgevaardigde naar den *Conseil Général* te Guadaloupe.

Ook *Santa Cruz*, *St. Thomas* en *St. John*, aan *Denemarken* behoorende, hebben hunne wetgevende lichamen, door het volk gekozen.

Reeds in 1852 werd door Z. M. FREDERIK VII aan deze eilanden eene constitutie geschonken, waarvan § 7 aldus luidt: “The Colonial Assembly consists of sixteen members elected by the people, viz eight for St. Croix, six for St. Thomas and two for St. John; and of four members appointed by the King.”

Op al die plaatsen predomineeren de zwarten, en toch hebben zij, het voorbeeld van Haïti als-

nog niet gevolgd, toch heerschen daar nog niet “dierlijkheid en kannibalisme met al hare afschuwelikheden.”

Wij gaan nu naar onze Oost-Indische *koloniën*, maar alleen om tegen dat woord *koloniën* op te komen.

Koloniën zijn volkplantingen, nederzettingen, daargesteld door gezamenlijk uitgetrokken personen om zich buiten den eigen grond te vestigen op plaatsen, die geheel, of bijna, onbewoond zijn en waarbij later andere personen zich vrijwillig voegen of wel aangevoerd worden.

Curaçao en Suriname kunnen koloniën, volkplantingen, nederzettingen, heeten. Met onze Oost-Indiën is dit over het algemeen niet het geval. Daar werden ruim bevolkte streken in bezit genomen of veroverd, de bevolking onderworpen of cijnsbaar gemaakt. De Oost-Indiën zijn *bezittingen*.

Wij meenen dit onderscheid met een enkel woordje in de Grondwet erkend te zien, en gaan wij de geschiedenis van dit woordje na, dan bespeuren wij, dat onze zienswijze ten deze alleszins bevestiging vindt.

De eerste alinea van Art. 61 van onze tegenwoordige Grondwet luidt: “De Koning heeft het opperbestuur der Koloniën **en** bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.”

Dus, koloniën **en** bezittingen. Het zijn geen gelijke zaken, woorden van een en dezelfde betekenis; ware dit het geval, dan hadde er in plaats van **en** het woordje **of** moeten staan.

Maar onze wetgevers zijn nog al slordig, zeggen DE PINTO, OPZOOMER en zoo vele andere schrijvers, die zich met de uitlegging onzer wetboeken hebben bezig gehouden, en wordt nog dagelijks door een ieder, die de wetboeken ter hand

neemt, bevestigd. Ook de grondwetgever kan dat verwijt niet ontgaan. Toch gelooven wij niet, dat ten opzichte van ons woordje **en** aan slordigheid mag gedacht worden.

Wel schijnt Mr. J. HEEMSKERK Az. in "*De praktijk onzer Grondwet*", bij de behandeling van het art. dat ons bezighoudt op het verschil niet gelet te hebben, althans met geen enkel woord wijst hij er op; (14)— wel beschouwt THORBECKE koloniën en bezittingen als synoniemen; immers in zijn werk "*Aanteekening op de Grondwet*," 2e druk, bladz. 40 leest men: "Inkomsten van *bezittingen van het Rijk*, en zoo worden de koloniën in de Grondwet genoemd, zullen toch wel inkomsten van het Rijk wezen." Op die minder juiste redeneering voortbouwende, luidt dan ook het voorstel der negenmannen van 1844: "De Koning heeft het opperbestuur van de koloniën *of* bezittingen," enz. Het Concept van de Staats-commissie van 1848 schrijft dit letterlijk na. De Grondwet van 1848 in haar art. 59 luidt echter **en**. Ook die van 1840 bevat het woordje **en**, maar daarin komt niet voor het woord *koloniën*, maar wel *volkplantingen*.

Bij die van 1815 luidt art. 60 even als 59 van 1840, terwijl bij de Grondwet van 1814 dezelfde redactie gevonden wordt, met deze wijziging echter dat daar weder het woord *koloniën* voor *volkplantingen* wordt aangetroffen en voor "de Koning"

(14) Afgaande op hetgeen deze geleerde schrijver op Art. 1 der Grondwet aanteekent, zou men tot het besluit moeten komen, dat door hem wel verschil tusschen koloniën en bezittingen gemaakt wordt. Immers in het 1e. deel bladz. 6 lezen wij: "Door de bijvoeging: *in Europa* heeft de grondwetgever willen te kennen, dat de overzeesche bezittingen **en** Koloniën ook deelen van het Rijk of den Staat zijn." Dit klemt nog te meer als men let op den onmiddellijk daaropvolgenden volzin, waarin die twee woorden, ook door het verbindingswoordje **en** vereenigd, wederom herhaald worden.

“de Souvereine Vorst” staat. Ook in het ontwerp van VAN HOOGENDORP vinden wij het woordje **en** gebezigd. (15).

In het werk van MR. J. F. BUYS, “*De Grondwet, Toelichting en Kritiek*” vraagt deze Hoogleraar: “Maar waarom koloniën en bezittingen? Doelt die onderscheiding op verschil van rechts-toestand? De vraag is o. a. in 1854 bij de vaststelling van het Regeerings-Reglement levendig besproken. Beteekent de onderscheiding iets, dan doelt zij op een historisch feit: den oorsprong

(15) Volgens MR. C. F. VAN MAANEN. *Aanteekeningen van het verhandelde over de Grondwet van 1815*, werden door de Commissie tot herziening der Grontwet, bij besluit van 22 April 1815 benoemd, bij de behandeling van Art. 36 van het Ontwerp, later Art. 60 geworden, de volgende discussiën gevoerd:

“Art. 36. *Raepseat*: trekt de Koning de producten der Koloniën?

Hogendorp: zeker neen.

Dotreng: wie heeft de legislative magt in de koloniën?

Hogendorp: de Koning:— dit is althans de intentie geweest.

Dotreng: zou de Koning in de koloniën een Wetgevend Lichaam kunnen stellen?

Veelen dubiteren daarover onder de Heeren.

van Maanen: zeer zeker niet;— het zoude strijden tegen alle beginselen van Regeering;— hoe zoude men eene wetgevende magt in eene *bezitting van den staat kunnen admitteren*— of zelfs al ware dit anders, kunnen onderstellen dat de Koning dit ooit zoude doen?

de Coninck ita: en zoodra de Hollandsche Heeren op dit art. geen bedenkingen hadden, dan zeker niet wij uit België.”

Niettegenstaande MR. VAN MAANEN bepaaldelijk het woord *bezittingen* gebezigd heeft, gelooven wij toch dat hij ook *koloniën* bedoeld heeft. Is dit laatste het geval, dan heeft de uitkomst bewezen, dat MR. VAN MAANEN niet juist gezien heeft. Men heeft reeds lang eene wetgevende macht in de koloniën van den Staat geadmitteerd, en de Koning had daartegen volstrekt geen bezwaar.

Zoo veranderen de tijden!

van ons gezag over streken, welke in andere werelddeelen gelegen zijn,— hier een product van verovering of van gesloten overeenkomsten, ginds het uitvloeisel van een eigen nederlandsche volkplanting op vreemden bodem. In elk geval is de onderscheiding in de Grondwet doelloos en had men beter gedaan met daar eenvoudig van koloniën te spreken.”

Volgaarne beamen wij het laatste, daar er *thans* door de Grondwet geen verschil van rechts-toestand tusschen de koloniën en bezittingen gemaakt wordt.

Oorspronkelijk was dit anders. De *Grondwet* door MR. P. F. HUBRECHT in 1863 uitgegeven, waarvan in 1880 een tweede druk verscheen, en welk werk algemeen bekend is onder den naam van “*De Grondwet met den rooden jurk*,” bevat den tekst van de staatsregeling van 1798. [De in 1887 bij GEBS. BELINFANTE verschenen nieuwe uitgave bevat dien tekst niet.] Art. 232 van die staatsregeling luidt :

“Het Bestuur over de Bezittingen in *Asia*, mitsgaders over de Koloniën in *Amerika*, en de Bezittingen op de Kust van *Guinea*, zal worden opgedragen aan *twee* onderscheiden Raaden, welke ieder geheel afzonderlijk zullen werken.” enz.

In *Amerika* dus *Koloniën*, in *Azië* *Bezittingen*.

Dat verschil of onderscheid is niet, gelijk PROF. BUYS vermeent, geheel en al van gewicht ontbloomt. Dat verschil staat in verband met den oorsprong, en die oorsprong slaat terug op den toestand, en deze toestand op het invoeren van wetten, op het toekennen van rechten.

Twee verschillende Raden voor de twee verschillende toestanden. Koloniën en Bezittingen kunnen niet naar dezelfde beginselen bestuurd worden. Aan een en hetzelfde lichaam is het moeielijk naar twee verschillende begrippen te besturen,

voor het ééne land zoo, voor het andere zus. Ergo, een Raad voor elk der verschillende toestanden, ontstaan door het verschil in oorsprong.

De toestand in onze Oost-Indische bezittingen is vooral met het oog op en tengevolge van dien oorsprong, geheel en al verschillend van den toestand der West-Indische koloniën.

De toestand in de Oost-Indische bezittingen eischt nog verschil van wetgeving voor Inlanders en Europeanen.

De toestand in de Oost-Indische bezittingen eischt onophoudelijken strijd, voortdurende tuchting, herhaalde expeditiën.

Hier leven wij stil en rustig; (16) hier bestaan geene verschillende volksstammen met hunne hoofden; hier worden allen door ééne wet geregeerd. Curaçao is eene Nederlandsche volkplanting.

Keeren wij thans tot het uitgangspunt terug.

Volgens schrijver heeft een hooge census het gevolg, "dat aan de Israëlieten een overwegenden invloed bij de verkiezingen zal worden toegekend."

Een lage census daarentegen zou medebrengen, "dat terstond de feitelijke overmacht in handen der zwarten en kleurlingen zal vallen."

"Het gemiddelde te houden in het bepalen

(16) In het opstel van Schrijver wordt ook gewaagd van de "onlusten van 1871." Verdient het opstootje, waarbij partij gekozen werd voor den Procureur-Generaal, — de eerste persoon na den Gouverneur — en dat alleen moet worden toegeschreven aan verregaande zwakheid van hem die gedurende de schorsing van den P. G. dezen verving, met den naam van ONLUSTEN bestempeld te worden?..... Maar het is beter niet terug te keeren tot een oogenblik, waarin door beide kanten verkeerd is gehandeld, doch de schuld zeker niet bij het volk lag.

3 1887
12-20078

van den census leert de praktijk dat niet wel mogelijk is."

Dus... geen kiesrecht, volgens schrijver. De zamenstelling van den K. R. moge nog zoo slecht zijn, die Raad door stemgerechtigden te doen kiezen, zou nog veel erger zijn.

Zal bij hoogen census aan de Israëlieten een overwegenden invloed worden toegekend?

Volgens schrijver laat de bevestigende beantwoording dier vraag, geen de minste twijfel over. Door welke gegevens hij tot dit resultaat gekomen is, wordt door hem niet opgegeven. Hij zegt het, het moet zoo zijn.

Maar het is niet zoo.

De Israëlieten, zegt schrijver, zijn voor het meerendeel vermogende kooplieden, Reeds hebben wij er op gewezen, dat van die vermogende kooplieden geen gevaar voor onze kolonie te vreezen is, zoo zij de meerderheid der stemgerechtigden komen uit te maken, want zij zouden als goede burgers, die bij den welvaart en de rust van het land het meeste belang hebben, weten hun plicht te doen.

Maar zelfs bij hoogen census zal de meerderheid niet door hen gevormd worden.

Op Curaçao is alleen voor de Kamer van Koophandel en Nijverheid het stelsel van verkiezing door stemgerechtigden toegepast.

Volgens art. 8 der Verordening, waarbij die Kamer in het leven werd geroepen, moet men om kiesgerechtigde te zijn, óf over het vorige jaar eene som van niet minder dan f 150.— wegens patentbelasting op den invoer (17) aan de Koloniale Kas

(17) Curaçao is een vrijhaven, dus geene belasting op den invoer. Er wordt echter eene patentbelasting geheven, die berekend wordt naar de waarde der ingevoerde goederen. Oorspronkelijk was die belasting slechts één

hebben betaald, of als landeigenaar buiten het stadsdistrict, aan grondbelasting — één percent der waarde — niet minder dan *f* 75.

Men moet dus óf minstens *f* 12000.— aan goederen hebben ingevoerd, óf eene plantage van minstens *f* 7500.— waarde bezitten.

Zou men nu niet denken, dat waar in de tweede plaats een grondbezit van minstens *f* 7500.— vereischt wordt, en er dus uit dien hoofde betrekkelijk zeer weinige stemgerechtigden kunnen zijn, de vermogende kooplieden, de Israëlieten, eene overwegende meerderheid moeten vormen? Welnu, “deze lieden,” zoo als schrijver hen met minachting noemt, hebben die overwegende meerderheid niet.

Gaat men de lijst der kiesgerechtigden over het afgelopen jaar, naam voor naam na, dan zal men bespeuren, dat er 64 joden en 63 niet-joden voorkomen. In die lijst is echter eene fout ingeslopen. Een en dezelfde persoon — een Israëliet — komt onder twee verschillende namen voor. Wij krijgen dus **63** tegen **63**, ergo: gelijk op, volstrekt geene *overwegende* meerderheid, en dat zelfs niet voor de keuze van leden voor de Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Wilde men voor de verkiezing van leden voor den K. R. denzelfden hoogen maatstaf volgen, en bij de bestaande kiesgerechtigden nog de capaciteiten voegen, — als alle hoofdambtenaren tot en met kommies, geestelijken, doctoren, plaatsvangen-

per Cent; in 1881 werd ze op $1\frac{1}{4}$ gebracht, en in het afgelopen jaar, tegelijk met de verhooging van het accijnsrecht, tot twee per cent opgevoerd. Op dien weg voortgaande zal er spoedig weinig van onze vrijhaven overblijven.

Ook door hen, die geene kooplieden zijn, maar het een of ander voor eigen gebruik invoeren, moet PATENT BELASTING betaald worden.

de leden van het Hof, praktizijns, schoolmeesters, officieren van de Schutterij *enz.*— dan voorwaar, zouden de Israëlieten in plaats van “eene overwegende meerderheid” uit te maken, in de minderheid komen.

Het is ons voornemen niet in deze bladen een naar ons oordeel voor deze Kolonie geschikt en gewenscht kiesstelsel in den breedte te bespreken. Het onderwerp verdient eene studie op zich zelve, en wij achten het niet wenschelijk met de uitgave van dit werkje langer te dralen. Met een enkel woord mogen wij echter wel zeggen, dat naar ons bescheiden oordeel de census lager zal dienen te zijn, dan die voor de Kamer van Koophandel en Nijverheid. In den laatsten tijd heeft men gemeend, een beteren maatstaf in de *huurwaarde* gevonden te hebben, van het beginsel uitgaande, dat over het algemeen de meerdere of mindere gegoedheid van de personen, en bij gevolg de meerdere of mindere verantwoordelijkheid van deze, het best berekend kan worden, naar het huis, dat zij bewonen.

De huurwaarde zou, naar het ook ons voorkomt, de beste maatstaf ten deze zijn.

Het kiesrecht worde bijv. toegekend, hehalve aan voornoemde capaciteiten en andere, die door ons over het hoofd mochten zijn gezien, aan een ieder, die op Curaçao een huis van minstens *f* 25.— huurwaarde 's maands bewoont. Voor de overige eilanden zou uit den aard der zaak, dat bedrag lager dienen te zijn.

Met dezen maatstaf, gelooven wij, loopt Curaçao geen gevaar op een der twee klippen, door schrijver onvermijdelijk geacht, te stranden. Wij zijn op den gulden middelweg.

Maar, ook op dien weg is gevaar, meent schrijver, “want het gemiddelde te houden in het

bepalen van den census, leert de praktijk dat niet wel mogelijk is."

Wat bedoelt hij met dat "houden"? Wil hij daarmede te kennen geven, dat bij het bepalen, bij het vaststellen van den census het gemiddelde niet kan in het oog gehouden worden? dat men *al dadelijk* in het een of ander uiterste moet vervallen? Of wil hij zeggen, dat al moge men in den beginne al gelukkig genoeg geweest zijn om het gemiddelde te bepalen, daarin spoedig verandering zal moeten gebracht worden, dat als men eens den vinger gegeven heeft, spoedig de geheele hand zal worden geëischt?

Wij zijn van oordeel, dat de door ons aangegeven maatstaf, wel zoo wat het gemiddelde zal zijn: niet te hoog, niet te laag.

Zal die maatstaf, gesteld hij werd, aangenomen, behouden worden? Volgaarne erkennen wij zulks niet te verwachten, wat meer zegt, het niet te hopen. Als de ontwikkeling van den lageren man zal zijn toegenomen, als beschaving tot allen zal zijn doorgedrongen, dan zal eindelijk en ten laatste uitgebreider kiesrecht moeten worden ingevoerd. Maar wie zal bepalen, wanneer daartoe de tijd zal zijn aangebroken? Zal die toekenning niet weder door de Hooge Regeering met de medewerking van de Staten-Generaal moeten geschieden, en mag men aannemen, dat die onberaden zullen te werk gaan, dat die, dewijl zij eenmaal A hebben gezegd, vóór dat de tijd daartoe gekomen is, B., laat staan Z, zullen zeggen? Dat toont weinig vertrouwen in onze Regeering, weinig vertrouwen in ons Nederlandsch volkskarakter.

Zoo men op de argumenten van schrijver afgang— zoo het van hem athing,—dan zou men wel nooit eenig recht aan eene bevolking toekennen, uit vrees dat men later dat recht weer zou moeten uitbreiden. Het slechte moet maar blijven bestaan, het betere mag niet ingevoerd worden, want later zou men nog meer eischen, en dan zou er wellicht gevaar kunnen volgen. De maatschappij moet maar stilstaan, vooruitgang ophouden, aan de beschaving het *tot hiertoe en niet verder* worden toegeroepen. Dat zijn de begrippen van den heer HAMELBERG op het einde der XIXe. eeuw! Een ware *fin de siècle*.

Zoo hij lust gevoelt en het noodig acht meer van die begrippen te verkondigen, dan kieze hij daartoe niet weder DE VRAGEN VAN DEN DAG, maar zoeke voor zijne antiquarische denkbeelden een werk als ANTIQUITEITEN.

NASCHRIFT.

EEN HEUGLIJK NIEUWS.

De vorige bladen waren reeds afgedrukt, en het werkje dus ter verspreiding gereed, toen wij het heuglijk nieuws vernamen, dat in de Vergadering der Afdeelingen van den Kolonialen Raad, gehouden den 21n. dezer, de redactie is vastgesteld van het Verslag dat zal worden uitgebracht omtrent het gevoelen van den Raad, nopens de in het Regeerings-Reglement verlangd wordende wijzigingen, voor wat betreft de zamenstelling van ons wetgevend lichaam.

Naar hetgeen wij vernomen hebben, zouden alle leden van den Raad *unaniem* van gevoelen zijn, dat de zamenstelling van den Raad, gelijk die thans is, noodzakelijke wijziging vereischt, terwijl de *overgrootste meerderheid* vermeent, dat aan de bevolking het kiesrecht dient te worden toegekend !

Eere, driewerf eere, den mannen, die op deze wijze getoond hebben, het waar belang van Curaçao te kennen, en niet hebben terug-gedeinsd daaraan, wellicht, eigen trots en grootheid op te offeren !

Hunne namen blijven in aller geheugen geprent !

Curaçao 25 Februari 1895.

A. M. CHUMACEIRO Az.

